

НЕПРЕДИЗВИКАНО

Антология
библиотечно
творчество

Непредизвикано

**Антология
библиотечно
творчество**

София
Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“
2016

© Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, 2016.

© Корнелия Благоева, Петър Величков, Ганчо Ганчев, Любомир Георгиев, Бисера Дживодерова, Иван Добромиров, Диана Кирилова, Румяна Лазарова, Мариана Максимова, Мария Мирчева-Деянова, Соня-Хени, Илза Тодорова, Даниела Лука Тонева, Мария Тотевска, автори, 2016

ISBN 978-954-523-153-7

СЪДЪРЖАНИЕ

<i>Корнелия Благоева</i>	9
<i>Петър Величков</i>	14
<i>Ганчо Ганчев</i>	25
<i>Любомир Георгиев</i>	44
<i>Бисера Дживодерова</i>	54
<i>Диана Кирилова</i>	100
<i>Румяна Лазарова</i>	109
<i>Мариана Максимова</i>	121
<i>Мария Мирчева-Деянова</i>	136
<i>Соня-Хени</i>	142
<i>Илза Тодорова</i>	153
<i>Даниела Лука Тонева</i>	170
<i>Мария Тотевска</i>	181
<i>Иван Добромиров</i>	191

КОГАТО РАЗГРЪЩАШ СТРАНИЦИТЕ...

Когато разгръщаш страниците на тази книга, Читателю, ще трябва много внимателно да се подготвиш за едно Пътешествие, което със сигурност ще те увлече в емоционалните дебри на смеха и солеността на сълзата, закачливостта на иронията и огъня на сатирата, едно пътуване, в което дъхът ще се поема скрито, а топлината ще отвори вратата за обичта.

Някъде по тези неведоми пътеки навярно ще преоткриеш себе си, ще придобиеш смелостта открито да се взреш в пропуснатите мигове и загубените мечти, ще се срещнеш със самотата, която проплаква лъчисто, че е срещнала малка детелинка, с уютността на тихите стъпки, стаени в лавината на първата любов и неповторимостта на първия детски дъх... Ще се срещнеш и с гнева на мравката, понесла своя кръст със завидно достойнство, тревожността на гроздовете, изобличаващи лицемерието в един Свят на политически заигравки, корупция и низост!

В тази книга, Читателю, ще се запознаеш с хора, които малко или много са изпитали тази Палитра от натрупана сензитивност за Света, в който живеем, и решили да го споделят с теб чрез силата на перото и екзистенциално проникновение! Те са обикновени, ала Библиотекарят разказвач е особена порода човек, такава, която след време може би ще умре, навярно като онези динозаври от Древността! Светът на Технологиите и неговите препускащи темпове един ден ще донесе вестта, че Книгата вече няма да съществува и електронното зомбиране ще възтържествува като едно мълчаливо изгаряне на клада!

Библиотекарят разказвач е още като алтернативите от „Животът на Пи“ – романтичен авантюризъм или тиктакането на часовниковия, изчислен и перфектно смазан „портокалов“ механизъм...?

Идеята на тази лирично-сатирична Антология е концепция-въпрос, отправен към всеки от Нас: „Ако загубим човешкото в себе си, ако се примирим с присъствието на пошлостта и омерзението, ако не отстояваме достойнството си, ако не търсим справедливостта, то вече ще сме просто Биороботи!“.

Запомни това, Читателю, и дай си сърцата смелост! На добър път!

София, 25 февруари 2016 г.

Соня-Хени Йорданова

КОРНЕЛИЯ БЛАГОЕВА

Родена съм през 1969 г. в София. Завърших *Библиография и библиотекознание* през 1995 г. в ПИБД. От 1990 г. работя в НБКМ като библиотекар. Имам публикации в периодичния печат – във в. „Литературен вестник“, в. „Литературен форум“, сп. „Пламък“ и др. „Близостта играе“ е единствената ми засега поетична рожба, събрана в книжно тяло.

Сладко и горчиво

Устата ми е залепнала от смокиновото сладко. Така, докато седя със залепнала усмивка, си спомням за баба. Като била момиче, тя се влюбила в съседското момче. Срещали се, той галел дългата ѝ плетка и слагал в косите ѝ цветя. Вечер баба бавно се решила и пълнела вазата с цветя. Често влюбените се държали за ръце и всеки сезон си обещавали да са заедно.

Един ден обаче прадядо казал на баба, че ѝ е намерил годеник. Душата на баба се обърнала навътре и ден и нощ се молела баща ѝ да доведе съседското момче. Било лято и смокините се пълнели със сок. Баба сварила сладко и тъкмо опитвала вкуса му, когато прадядо се показал на вратата с годеника. Баба се обърнала и сладкото залепнало в устата ѝ. Вместо съседското момче стоял дядо – висок и красив, а баба не могла да продума. Момичешката ѝ свян се показала върху бузите. Дядо я заговорил, а тя мълчала от сладкото в устата, залепнало по небцето ѝ, и от горчилката, която напирала отвътре.

Така и устата ми сега лепи от смокиновото сладко, сецайки се за баба, която е живяла щастливо с дядо – поне така казваше. Но се сецам и друго – как, докато беше жива, ненавиждаше смокини.

Съвременна приказка

Стените – с графити,
неподходящи за сезона,
прозорците –
с открехнати въздишки.
Вратите отбелязват
само изхода,
а върху покривите –
тихата мъгла.

Комините издухват
сънища.

Оглеждам стаята,
в която ставам, лягам,
картините и книгите
и няколко албума,
от които препускат спомени,
като коне през
буйна пролет,
августовско слънце,
разкрепостен октомври.

Сега е зима.
Музиката на Вивалди
и няколко врабчета
по перваза.

Кръстовища

Кръстосваш улиците.
Сградите пожълтяват
пред очите ти,
кестените отбулват
своите свеци.

После идва тя.
Носи целувки
от магазина.
После пушите.
Облаците изгризват
малко от слънцето,
но ти си щастлив.

Кръстосвате улиците.
Пред очите ти
тя хубавее ли, хубавее –
тази жена,
дето си стегна куфарите.

ПЕТЪР ВЕЛИЧКОВ

Роден съм на 27 август 1954 г. в Поповица. Завърших Техническия университет – София, и Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“. За пръв път публикувах в сп. „Септември“ през 1980 г. Имам две стихосбирки: „Сам си стигам“ (2002) и „Неразличим“ (2004). Редактор съм в Редакционно-издателския отдел на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ (от 1996 г. насам).

XXI век

Но заваля дъждът.
И продължава да вали.
Който се събуди утре,
ще върви по мокра пръст.
Пърхащи криле,
сребристи жици –
говорът им странен
той ще разбере!

Мигът

Отлетял е мигът
и насреща грозно свети ръбът:
остър и режещ,
остър и режещ до кръв.
Не залязва ли слънцето?
Не подкарва ли времето
своя неспирен вървеж?
Кой танцува в рояка галактики?
Остър и режещ
прелита мигът.

Рускът

Полилеят осветява тавана.
А отдолу мракът пълзи.
Въплътява се в сенки.
Сплитане.
Отблъскване.
Трясък и... мрак.

Животът

Някой пред вратата е застанал.
Чуй как тропа,
бука
и яростно гневи се!
Ала защо ли вече ми е безразличен?
Шурти вода
и седемцветна шири се дъгата.
Вдишвам, гмурвам се
и... преоткривам
жеста волен на съдбата.

В средата

Гласът ти волно
в мене влиза и излиза.
А ехото се блъска в тъмни коридори.
Прилепи танцуват.
Смут крилата им защо ли всяват?
Кому съм задължен
и кой на мене ще се разплати?
Когато синкав зрач припада,
една звезда припламва
в средата на небесната лампада.
О, тъй студена тя е
и как ужасно хладенее!

Дисонанси

Звукът нахълтва.
Твоят глас говори.
Смълчавам се.
Неразбираем е.
Дори банален.
Но кожата ти – как се движи,
как обгръща всичко като облак!
Поглъщам я...
И ми се струва,
че с нея няма нужда
аз да разговарям.

Леден водопад

Тревата, вятърът, дъждът –
и аз помежду тях.
Крясъкът на птица
облива с леден водопад душата.
Тревата, вятърът, дъждът...
и глъхнещите стъпки на деня.
Блаженството
изтяга се наблизо.

Не се отпускаяй

Тъмен и потаен вие се генят.
Змийски съсък или славей –
сам ще избереш.
А мракът рамене издига.
Когато облаци от страсти
те обгърнат,
не се отпускаяй.
Стръмен е завоят.

Мълчаливо разцъфва лалето.
Смълчано угасва със пукот.
 Ти си някъде наблизо.
Смееш се... в паметта ми.

Сънувах

Сънувах,
че светът е друг.
Отнякъде се чуваше гъждът,
полека капеше,
полека,
а в спрялата отгоре ми минута
едно око внезапно се отвори.
Тогава се усетих като писък –
сред хаоса могъщ –
и в тъмнината
забравих как се казвам,
кой съм и къде съм,
и защо сънувам!
Кълбото огнено се претъркули
по влажната пътека,
гъждът си тръгваше,
по-писък от тревата...
полека стъпваше...
полека...
а крясъкът на нощна птица
в сърцето ми отекна като тътен.
Сънувах, че съм друг,
ала светът бе същият,
все същият,
все същият,
уви.

ГАНЧО ГАНЧЕВ

Роден съм през 1962 г. в София. Син съм на писателя Марко Ганчев. Основах и издавах първия независим седмичник след 10 ноември 1989 г. – вестник „Независимост“. Работих като журналист в редица вестници. Сътрудничих на различни хумористични издания, радио- и телевизионни предавания. Бях сценарист на предаването „Клуб НЛО“, автор на стиховете на Любов Френска. От 2003 г. работя в Националната библиотека като експерт предметизатор на новопостъпващата чуждестранна литература.

Писано преди 1989-а

Загадката на платото Наска

Стряскали жреца на платото Наска
многого криви култури,
нямащи обща идейна окраска.
Трябвало в ред да ги тури.

„Който рисува епохата днешна,
грешки не бива да прави! –
казал той. – Няма линия грешна,
има ли линии прави.
Днес не са нужни Сократи и Плинии –
стигат ни правите линии.
Кривата линия – туй е история,
крива на нашта теория!“

Никой не рекъл и звук да обели –
в прави канали вкопали
камъни гладки, красиви и бели.
Дали им име „анали“...

Чак в наши дни, едно паметно лято –
май ли било, комай юни –
зърнал пилот върху равното плато
праволинейни
МАЙМУНИ.

Публикувано във в. „Демокрация“, 1996

Сводка за новините

„168 часа“, 2001

От Моника с любов

Буш открил си в кабинета
пура във една кутия.
Надпис имало на нея:
„Давай, допуши я!“.

Истинският виновник

От „Балкан“ ще уволняват
лелка от гише „Билети“ –
тя разсеяно продала
всички самолети!...

Мъдро предложение

Венцислав Върбанов внесъл
за разглеждане въпроса:
„На говедата у нас да
насърчим износа!“...

Дарение

Кръв гари войниче, ала
от разстройство бе обзето.
Щяло да гари и него
то на МНЗ-то!

В подкрепа на родното производство

Две батерии дон Цеци
гълтнал във затвора смело.
Хвалят от завод „Никопол“
неговото дело!

Vino puro

Радостно е, че водата
в София по-скъпа става.
Виното ми вече никой
няма да кръщава!

Здравословен внос

Във страната ни ще внасят
от Русия пак москвичи.
Ах, човек за здраве пак ще
бута и ще тича!

Преброяване на населението

Моята жена се кара,
че ще плащам нова глоба –
осми преброител гоня
аз от гардероба!

Добра оферта

На концесия предлагат
в БДЖ-то тоалетни.
Най-добра оферта дали
вирусите летни!

Татковина

Родна власт, омайна, сладка,
власт на мама и на татка! –
Жени Живкова ще става
скоро депутатка!

Буквално

„Слобо иска да остави
вече сърбите на мира!“ –
казала пред журналисти
днес жена му Мира...

Водачи на листи

Стефан Данаилов с Костов
в бой ще влезе исполински –
Божичко, майор Деянов
е срещу Велински!

Погнус и печат

Лекар с диплома фалишива
полицаи заловиха.
Болничен представи той и
го освободиха!

Дипломатически ход

Нагето посолства иска
в Папуа и Кирибати.
Бъгеще ще има там за
кака и за бати!

Топла грижа

Софиянски щял да слага
в гробищата нови пещи.
Зимата ще са ни гните
вече по-горещи!

Лука-прилика

Моята жена ще пратя
със Симеон да си приказва –
много, милата, говори,
а пък малко казва!

Частушки

„Стършел“, 2001–2002 г.

Еталонът ни по-къс бил
със около сантиметър.

И във метъра умеем
нак да минем метър!

Сух режим у нас ще мъчи
в изборния ден народа.

Изборният ден ще бъде
май че гола вода!

Храмът „Александър Невски“
вече в интернет се включи.

Всеки може там от Господ
имейл да получи!

Няма страшно

„Луда крава“ да се хване
тук опасността е бледа.

Тук имунитет си имат
нашите говеда!

Основно перо

Детските надбавки скачат
и ни прави туй щастливи.

Ще ни стигат те напълно
за контрацептиви!

Дух и материя

Конско на пазара Женски
от продажба вчера спряха.

Ах, жените ни доскоро
само го четяха!

И в заплатите промяна
обещават ни тотална:

минималната заплата
става максимална!

Напоследък във страната
нак земята се люлее.

Тук по скалата на Рихтер
екстра се живее!

Двадесет на сто ще взема
Велчев май от всяка бира.
Божичко, добре почерпен
той ще се прибира!

В Царска Бистрица си правят
срещи нашите министри.
Политиката им даже
там не се избистри!

Радвам се, че мене вчера
вкъщи ме удари тока –
онзи ден с тарифа беше
много по-висока!

За лобиране подготвят
схема строга и научна.
Буквичката „Л“ я прави
даже благозвучна!

Куп инфанти ни показа
БуТуВи на сватба стилна.

Ах, програмата ѝ беше
много инфантилна!

Пещ за металотопене
лично премиерът пусна.

Вероятно своя рейтинг
в нея той изпусна!

Алтруизъм

Нова къща в Драгалевци
вдига Костовата Мина.

Пратих моята заплата
в помощ за комина!

Костов от командировки
е спестил за цяла къща.

Вече знам защо пътува,
но защо се връща?

Из поетическия цикъл на Любов Френска

Любов Френска е псевдоним на Ганчо Ганчев от хумористичното телевизионно предаване „Клуб НЛО“. Тези стихове са от края на миналия век. За съжаление повечето от тях не са остарели...

Вдигай!

Любими, чу ли днеска новината –
на тока ще се вдига пак цената!
На парното калорията гига –
и тя се вдига – да! – и тя се вдига!

Любими, вземай пример от Шуляшки –
нагоре вдигай всичко ти юнашки!
Нагоре вдигай като шеф на НЕК-а
и нека сме щастливи! Нека!

Шенген

Мечтата ни за дълъг път залезе –
в Шенген не може вече да се влезе!

Любими, знаеш ли къде се влиза
и без да е необходима виза?

Недей на чужди порти чука, чука –
ела при мен – опитай тука!

Ела да слеем с тебе ген със ген –
напук на Маастрихт и на Шенген!

Фиксирай своя курс

На лева курсът вече е фиксиран,
на лева курсът е като гипсиран.
А ти, любими, имаш ли ресурс,
фиксиран да поддържаш своя... курс?

Фиксирай своя курс до степен твърда
и нека по-надолу да не мърда!
Че почне ли той някога да спада –
да знаеш – връзката ни се разпада!

Помниш ли

Любими, чу ли – във Централна баня
ще прави общината заседания!
На срещи там ще ходят общинари...
Ах, виж – сълза по бузата ми пари!

Остана там – във банята Централна,
една любов красива, минерална!
Една любов клокочеща, гореща –
способна да свари казан със леща!

Лежахме с тебе в мраморен басейн
като в двореца на Саддам Хюсейн...
О, спомени – излишни мои, лански –
за вас не знае Стефан Софиянски!

Новолуние

Безлунна нощ е над Багдад.
Луна не свети в този град –
далеч, зад ивицата Газа
дошла ѝ месечната фаза.

Побързай, че и моят цикъл
задава се кат' мотоцикъл.
Ела и не бъди гурак,
опустоши ме кат' Ирак.

Недей се кри, като Саггам –
ела при мен да ти се дам!

Атака!

След баня, щом намажа се с масло кокосово,
си мисля все за кризата във Косово!

Ах, още миг, ах, още миг, и ето –
ще обяви атака ООН-ето!

Любими мой, и ти недей протака –
тръгни към мене бързо във атака!
Тръгни в атака, мили, осъзнай се –
ела при мене като F 16-найсе!

Аз вече съм в готовност повишена –
ела и ме свали като мишена!

Dirty dancing

Прочетох аз за случая със ДАНС
и цялата съм в техно и във транс!...
Представих си, любими, във каганс
как двамата играем DIRTY DANCE!

Ах, искам ганс-партньор във пот облян –
ах, искам аз експерт като Делян!
Във ритъма „Станишев“, мили, влез –
ела и владай ме като ПЕС!

2013

Бюрото

Преди известно време се наложи да сменя работното си място от една стая в друга на Народната библиотека, където работя вече 13 години. В новата ми стая имаше едно огромно, хубаво бюро, с фрезовани крака и леко позахабен, изронен фурнир. Личеше си, че е било в Народната библиотека от дълги години – много отпреди мене. Въпреки че беше наистина хубаво, бюрото ми се видя твърде неподходящо за мене, някак си неуютно – тежеше ми някак си. Оказа се, че е имало защо...

На 6 октомври 1944 г. моят прадядо – отец Александър от с. Горна Диканя – бе убит без съд и присъда от комунистическия режим, както десетки други свещеници, интелектуалци и пр. „врагове“ по онова време. Убийствата са насърчавани и дори санкционирани от видния партийен функционер Трайчо Костов. Ето какво пише той до Георги Димитров:

Готов е Законопроектът за Народния съд. Приета е най-кратката процедура, но докато започне да действа, ще мине известно време. Това може да бъде използвано за негласна ликвидация на най-злостните врагове, което се провежда от нашите вътрешни тройки...

Една от тези „тройки“ убива моя прадядо Александър, на когото кръстих малкия си син, и неговия 19-годишен тогава син, мой чичо, който отива да търси баща си, но попада на убийците.

Но какво общо има тук бюрото?

През 1948 г. Трайчо Костов има неблагоприятното да апострофира Сталин на някакво съвещание и съдбата му е решена. През март 1949-а е изключен от Политбюро на БКП и от правителството, в което е бил зам. министър-председател. Както често се случва (случва се и сега), на низвергнатите управници

се дава някаква синекурна длъжност. В случая – директор на Народната библиотека...

На тази длъжност Трайчо Костов остава едва няколко месеца, защото на 17 декември същата година е обесен.

Бюрото му обаче останало в Народната библиотека – хубаво бюро, с фрезовани крака и леко позахабен, изронен фурнир.

2015

ЛЮБОМИР ГЕОРГИЕВ

Роген съм през златната есен на 1971 г. в София. Завърших Класическата гимназия, след това – специалност *История*, втора специалност *Немски език* в Софийския университет. През 1996 г. защитих дипломна работа „Път и пътуване в средновековна България“ – поне оттогава е очевидно увлечението ми по пътеписите. Военната си служба отбих в артилерията, където овладях ориентирането по топографски карти и геодезическото привързване, така полезни за всеки пътешественик.

През 1998 г. постъпих на работа в Националната библиотека, в Български исторически архив. Странстванията ми из историческите документи в библиотеката и жаждата ми да проучвам далечни земи ме доведоха до защита на дисертация. През 2010 г. издателството на Националната библиотека публикува книга на основата на дисертацията ми – „Българите католици в Трансилвания и Банат (XVIII–първата половина на XIX в.)“. В началото на 2013 г. преминах обучение в Индия. Продължавам да използвам всяка възможност за пътешествие – понякога с велосипед, а най-често – с помощта на архивните документи.

За остров Евбея, хората и планините

*Спиряхме на брегове, пълни с нощни аромати,
със чуруликане на птици,
с води, които оставяха по ръцете ни
спомена за едно голямо щастие.¹*

Претовареният ми велосипед препускаше през Южния парк в пъстрата първомайска петъчна утрин, поскървайки и потропвайки палаво. Изпосталаял и поочукан от интригите покрай жестоките съкращения на хора в Националната библиотека, аз настъпих пак широкия мускетарски грум, за да се разведря в търсене на волни приключения:

Опять скрипит потёртое седло и ветер холодит былою рану.

Куда вас, сударь, к чёрту занесло, неужто вам покой не по карману?²

У Пешо Боянеца се сбрахме 13 воини – същото число, както при набега към Лесбос отпреди 5 лета. 4 младежи от компанията на Габи и Жоро обаче се очакваха на мястото на съответния брой ветерани. Докато се мотаехме да чакаме тези юнаци в празничния предиобед, с потрес наблюдавахме заплашително вплътняващия се пътничкопоток по Околовръстното шосе. Потеглихме към Елада с 4 коли, отрупани с велосипеди, към 11:30 – тъкмо в пука на трафика.

¹ **Сеферус**, Г. Аргонавти. Прев. С. Гечев.

² **Боярский**, М. Песня мушкетёров (Д'Артанъян и три мушкетера).

Пристигнахме на фарове в Глифа, нашето пристанище. Евбея (на новогръцки се произнася Евия) е вторият по големина остров на Гърция, разпрострял се надлъж край брега по посока Атина. Справочниците подчертават, че между него и континента има силно течение, което ежедневно в точно определено време сменя посоката си. Евбея достига най-близо до материка на юг при Халкида – главния град на острова. Там още векове преди Христа бил изграден мост, по който се преминава безплатно. Пътят до и от моста би ни отнел обаче още стотици километри шофиране. Предпочетохме да си платим по 2,30 евро за билет за ферибот. От Глифа тръгват 2–3 кораба сутрин и още толкова – следобед. Плаването трае 30 мин. и все пак е морско изживяване. Същевременно то е и отчетлив синор, разграничаващ велопохода от автопътешествието.

Васко художникът намери чудно плажче вляво от пристана, където пренощувахме. Като най-ранобуден по изгрев наблюдавах брадат мъж с многозъбец, обикалящ брега. После Зоя обясни, че Евбея била смятана за острова на повелителя на моретата Посейдон. Пръв поздравих Васко за рождения му ден и той ме почерпи с празнично кафе елинико. Зажаднял и за гръцка приказка, разпитах продавачката в магазинчето на пристанището какво интересно има в северната част на Евбея. Тя препоръча минералните извори, водопадите, реките, конете и подчерта, че тъкмо северната част е по-зелената и по-живописната.

След кратко плаване и малко велоезда се насладихме на горещата вода, която свободно се влива в морето под хотел „Сила“ в Лутра Егунсу. Спуснахме се лежерно на запад по равни крайморски пъчета. Турски поданик, грък християнин от Цариград, ми даде вода и се разговорихме с него за първомайските сблъсъци на площад „Таксим“ наред Града на двата континента. „Ефендиго“-то на крайбрежен рибен ресторант настоятелно ни помоли да не бивакуваме на плажчето пред

неговото заведение „за да не ни удари ток с тези палатки“. Съседът му обаче бе любезен, разприказва се с нас, покани ни да ползваме водата му. Притеснявахме се от вятъра, но проблем при първата нощувка на острова се оказаха комарите, особено за младежите без палатки. Две от момчетата учеха във Франция, един се занимаваше с озвучаване и един следваше медицина в Софийския университет. Вечерта се наслаждавахме на чудни отблясъци в равното море, докато вдиграхме наздравици с узото от рожденика. Дали блестяха рибки-неонки, или пък лунната пътека?

Във ведрата утрин стръмните брегове, опасващи отвсякъде огледалната повърхност на морето, напомняха за фиордите от сериала „Викингите“. Пладнувахме в закътан сред гора внушителен по размери бивак с отличен излаз към плажа, който очакваше летните си гости. В изпъстрена с макове нива край бивака снимах коне.

Изгладнели след добро каране се нахвърлихме върху гиросите в Лимни. Хубав разговор се получи в цветарницата срещу кръчмата с гиросите. Там препоръчаха за бивак детската площадка край брега, югоизточно от градчето, която се оказа наистина подходящо място.

Във вторник прекосихме острова от юг на север. Нагорницето над Лимни излезе върло, но друмът бе осеян с чешми и параклиси за отмора на пътника. Следобед отморихме в сянката на черквата в с. Строфилия. Последва спускане към морето, при което Евгени падна и се ожули на завой, докато снимаше с камерата. Веднага бе умело превързан – та нали имахме сред нас и бъдещ лекар, и бивша мед. сестра, и фармацевт. Награда за катеренето и шеметното спускане ни беше прекрасният плаж край св. Анна. Този плаж, обърнат на изток (за разлика от дотогавашните посетени от нас заливи на Евбея), ме изпълни със спокойствие, с усещането, че съм си на нашето море. За пръв път през това пътешествие

тук устроихме лагера си преди мръкване. Нощта ухаеше на цъфнал лимон и на всякакви приятни южни аромати. Грей-наха златисти светлини под маслиновите дървета пред близкия хотел. Алеята към него се очертаваше от горящи факли, басейнът синееше, две-три изискани двойки вечеряха в просторния ресторант, червена и жълта лампи показваха мястото на яхтата, пристанала пред хотела. Младежите се бяха събрали в кръг около Боянеца, който беседваше с тях като един нов Платон в своята крайбрежна Академия.

Никак не бързахме да потеглим в облачната сутрин, а разговаряхме за химия, медицина и аеродинамика, докато наблюдавахме над нас разнообразните маневри на два изстребителя. Бойни самолети често ревяха в небето и през други дни. Изглежда разтресената от кризата Гърция не допускаше да предостави защитата на своето въздушно пространство на чуждестранни натовски авиации, за разлика от така стабилната макроикономически и политически коректна България.

Последва едно още по-стръмно изкачване, сандалите се пързалиха по бетона (при голям наклон асфалтът отстъпва място на набраздения бетон). Край пътя разхлаждахме устата си с плодовете на кактуси, лимони, портокали, помело или грейпфрут и със студената вода на чешмите. След като бетонът свърши, се опитахме да продължим покрай морето по черни пътища сред маслиновите горички – едно решение, изпълнено с кал, пот, свеж вятър, укори, спукани гуми, уханье на зехтин, изхлузващи се багажи и чудни пейзажи... След дълго лутане и едно стабилно одиране, с виещи спирачки се спуснахме на пустия плаж на празна вилна зона. Уморени, изнемогахме без бира и храна в това забутано място като някакви изпаднали 13 малки негърчета. В този критичен момент взех участие в предвождания от Ненко рейд за провизии в по-следващото село Ахлади. Прегазихме дръзко с колелата тъмната река в прохладата на падащия мрак. Оставили багажа си на брега с лекота

се устремихме по асфалта нагоре. Изрусената магазинерка от Ахлагли твърде се трогна от пристигането на медука Сашо, защото навремето сама беше идвала в София да люби някакъв студент по медицина. Докарахме достатъчно провизии и спрехнахме чудна вечеря на пустия бряг.

На сутринта плажът се оказа отличен за гмуркане. За пръв път срещнах под водата калмар. Беше с трапецовидна форма и се придвижваше плавно с леко пърхане на мантията си. Пулихме се с взаимно любопитство един на друг известно време, после ми стана студено и заплувах застрашително към него, за да го накарам да пусне боя. Осмокракият обаче просто ускори като ракета в обратната посока и изчезна от погледа ми. Сашо предположи, че калмарът хаби боята си само при истинска заплаха, а не при такива непохватни стойки като моите.

Когато почивахме на сянка на един завой по нагорнището, при нас се изкачи мъж с пълен скут портокали, които ни раздаде. Сполай му, оказаха се много сладки! Морякът, върнат на село от кризата, ни наблюдавал предишния ден как блуждаем из черните друмища. Преди кризата плавал на танкер, в екипажа му работели и двама българи. Впрочем, в селата, които прекосявахме, често споменаваха за българки, които там се грижели за местни старици. Поговорихме си с щедрия моряк за Русия и за жаждата на някои групи да владеят света.

Малкото дупки по гладкия асфалт на островните пътища бяха ясно очертани с бяла боя, като със стрелки бе отбелязано откъде да се заобикалят.

Трябваше да прекъснем следобедната си дрямка в сенките на черквата на съседното село заради погребение.

Вечерта на българския Гергьовден (гърците го празнуват на 23 април) се установихме на живописния плаж под с. Елиника. Появиха се неприлични предложения най-сетне да си запалим огънче за уют. Аз бях твърдо против и подчертавах, че тормозените от пожари гърци са изключително строги

към подобни деяния. Каква огромна разлика има между първите ни велосипедни пътешествия в Гърция и това! Преди 15 години бяхме стреснати и плахи. На границата гръцките полицаи тогава ни заплахиха, че ако се забавим с ден от разрешените 5, ще ни върнат с белезници. Тогава разпъвахме палатките по здрач далеч от селища и пътища и гледахме рано да ги съберем. Сега обаче наподобявахме банда шумни рокери, волни и дръзки и безгрижно опъвахме катуна си из най-живописните места. Особено младежите се държаха с увереността на пълноправни граждани на ЕС.

Когато отидох да разгледам покрайнините на плажа под с. Елиника, припомних си за аналогичен случай с колегата Одисей. Той строго предупредил изгладнелите си спътници да не пипат свещените крави на Хелиос, но юнаците пренебрегнали риска и си отяли на телешко. В резултат само Одисей успял да се завърне в Итака, при това бавно и с безкрайни перипетии.

Щом се завърнах на плажа, с радост видях, че спътниците ми не бяха наклали огън. Ненко също настоял, че за огън глобите в Елада са безмилостни. С тревога установих обаче, че някакво палаво биче проявяваше прекален интерес към култовия ми бял чувал от сезал, в който си нося спалните пособия, както и към палатката ми със сочнозелен цвят. Вещите бяха спасени от пастта на младия скот не толкова от опитите ми да се сражавам с него като тореадор, колкото от оная крава, майка му, която си го извика.

Именикът Жоро, който лани толкова ми помагаше със спуканите гуми на преизпълнения с тръни остров Лимнос, въртна бутилка узо. Поздравихме го със старата градска песен за колоездача св. Георги. Тъкмо ревахме:

Се зададе свети Гьорги со велисонепо-его-его...

От Евбея, от песоко един змей изскочи

и му викна: „Ела, Гьорги, со велисонепо...

и срещу плажа грейнаха два ярки фара. По-късно гоиде още един джип. Двама мъже в черно, преметнали автомати, заповядаха някой да им се яви. Отидох като гъркоезичен. Отговорих чистосърдечно на въпросите откъде сме, колко сме, има ли жени сред нас и колко, откъде идваме, накъде отиваме. Провериха ми личната карта. Един спътник ми напомни да ги питам какви са. Рекоха, че са брегова охрана. Привикаха и останалите един по един. Почти изблъскали Пешо, когато се опитал да види номерата на джиповете им. Напомниха ни накрая, че дивото къмпирание е забранено и да не цапаме. Добре, че не бяхме наклали огън!

Сутринта на забележителния плаж под с. Елиника се гмурках не с харпун, както при първото ми идване с колело в Гърция, а модерно и екологично, с водоустойчива кинокамера. Снимах сългери, бързото свиване на една анемония след като я докоснах, водна пещерица.

В с. Певки остроаваите³ хапнахме сочно сувлаки и плагнувахме на пристанището, където силен вятър брулеше паркираните ни велосипеди и вдигаше пенливи „зайчета“. Селото било предпочитано от сръбски летовници. На един стълб в Певки видях реклама за екскурзия в Банско. Прекосихме после крайречното с. Вистрица – вероятно славянско име. Първоначално мислехме да стануваме на плажа пред неработещо заведение, което би ни предоставило закрила при очаквания гъжд. В крайна сметка обаче гръзко предпочетохмe живописен малък залив с палми, срещу който пурпурът на залеза очертаваше островче с крепостна кула.

Мълнии пробляснаха, докато вечеряхме. Бурните пориви на вятъра светкавично раздраха една палатка, а моята бе обърнатата с гъното нагоре. Започнах да се боря за нейното сгъване като прасе с тиква, светейки си с налупания фар на колелото (за да ми е по-малко багажът, бях сторил грешката да не си

³ Тази дума научих от Рали.

взема челник). Младите мъже пъргаво ми се притекоха на помощ – Сашо осветяваше, Данчо и Тони мачкаха преливащото от вятър платнище, Евгени диреше из пясъка колчетата. Без тяхната помощ нямаше да се справя с палатката, сполай им! Ноцната буря показа, че островът бързо ни беше преобразил от разнородна сбирщина туристунгери в един сплотен отбор, действащ съзвучно. Този наш опит може да бъде от полза за организаторите на тиим билдинг.

Енергично карахме до пристанището Агиокамбос. В напразно очакване на порой снах под навеса на будката за билети за ферибота. Отплавахме от Евбея в зори.

*И много да са пролетните утрини,
когато с толкоз радост и любов
ще влизаи във невидждани пристанища.⁴*

Кръгът на действието окончателно се затвори, когато на кея в Глифа отново срещнахме същия Посейдон с неговия многозъбец, поел пак на лов за калмари.

Велосипедите свистяха от високата скорост, докато с пренасящите ги автомобили преминавахме под заснежените върхове на Оса, Олимп, Славянка, Беласица, Пирин, Витоша... Бързахме към София, където ни очакваха славни празници – Денят на победата и на Европа; честването на Солунските братя, представянето на книгата на Нагето...

⁴ Кавафис, К. Итака. Прев. С. Гечев.

БИСЕРА ДЖИВОДЕРОВА

Родена съм през 1953 г. в гр. Елена, където завърших средното си образование. През 1976 г. – ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, специалност *Българска филология*. Била съм методист в Учебен център към СД „Местна промишленост и битови услуги“. 15 години бях граматург на ДМТ „Константин Кисимов“, но през 1996 г. закриха драматичния състав. Известно време работих каквото ми падне за колкото ми платят, за да преживявам. Завърших специалностите *Книгоиздаване* и *Библиотекознание и библиография*

във Великотърновския университет и бях библиотекарка в РНБ „П. Р. Славейков“, в ХГ „Св. св. Кирил и Методий“ и в народно читалище „Надежда 1869“. Имам много публикации в местната и централната преса. Спечелила съм няколко национални литературни конкурси за разказ, повест и документална проза. Нямам издадена книга.

Мъжкото достойнство на 2-н Х.

Беше топъл есенен ден. Наближаваше обяд. В кварталния магазин се виеше редовната опашка от клиенти. По това време докарваха прясното месо и карантията от стопанството на собственика. Добро качество на прилична цена. Напоследък тук идваха да пазаруват от целия град. Особено безработните и пенсионерите.

Данка Йорданова обичаше да оглежда внимателно новодошлите. Особено мъжете. Вдовица беше жената от дълго време и самотата ѝ тежеше много. Днес имаше трима непознати. Веднага отхвърли единия. Беше дядо над 80-те. Другият, едър и представителен мъж към 70, беше облечен в мръсен небесносин анцуг. Не ставаше. Тя беше голяма чистница. Третият, нисичък мъж около 65-те, излъчваше увереност. Сивият му панталон имаше безупречен ръб. Небесносинята му риза на бели раенца, макар и стара, светеше от чистота. Веднага погледна дали има брачна халка. Нямаше. Дали не беше и той вдовец? Започна подробно да го изследва със сините си очи-рентгени. Косата му беше побеляла, но не беше олесял. Веждите дебели. Очите – тъмни. Носът – орлов. Устните бяха тънки. Брадичката волева. Мъж за чудо и приказ. Точно каквито харесваше. Оставаеше проблемът да се запознаят по някакъв начин. И Данка предприе маневрен ход. Отиде до витрината отпред, за да види новата стока, която продавачката бързо и ловко подреждаше в легенчетата и ѝ слагаше етикетчетата. Така се оказа близо до Господин Х., тя така го нарече. И тогава погледът ѝ беше привлечен като силен магнит от онази голяма издутина в панталона, която изглежда беше мъжкото му достойнство. „Божке, Божке, моят Ванко и на млади години нямаше такова нещо, а си го биваше доста в леглото. Бог да го прости! Пък

този на тези години... Един такъв нисичък и слабичък, а гледай какво крие в панталона си...“ – си мислеше яката 55-годишна жена. „Блазя на булчето му!“ – подшушна ѝ непозната къносана бабичка и ѝ показа дискретно с костеливия си пръст панталона му. „Ааа, той може и да няма такова. Може пък да е стар ерген или вдовец“ – веднага ѝ се сонна Данка и се опита още повече да се приближи до щанда, където вече беше дошъл редът на господин Х. Той си купи два свински крака, половин кило чер дроб, една малка телешка опашка и пакетче кайма с повече телешко в нея. „Искате ли торбичка?“, го попита продавачката. „Не. Нося си“ – ѝ отвърна той. Бръкна в десния си джоб и извади шита от плат чантичка, свита на топка, а впечатляващото му мъжко достойнство веднага изчезна. „Отуда за един хляб и ми таксуват още 10 ст. за торбичка. След това за кило домати – още 10 ст. За четвърт маслини – нови 10 ст. Защо? Нали вече са саморазграждащи се. Късат се непрекъснато, ама във всеки магазин ми вземат 10-те стотинки за тях. С жената сме пенсионери с ниски пенсии, а всеки иска пари“ – мърмореше мъжът.

Съдбата поднесе поредното разочарование на Данка Йорданова, но тя беше жена, която не се предава лесно. Твърдо вярваше, че утрешният ден ѝ носи нещо хубаво.

Угарила гжакнома

– Ваньо, пиперът трябва да се полее. Прасето да се окъпе. Пак е хванало краста. И вратата на курника е паднала. Да отвориш долната врата, че патките скоро ще се прибират. Аз отивам на бостана. Всичко в тази къща мен чака – мърмореше баба Бона, но дядо Иван не ѝ обръщаше внимание. Той лежеше на шезлонга под асмата, а на челото му имаше няколко резена пресен картоф, превързан със стара забрадка. Пак беше ходил на ежедневната си проверка до казана, където неговите съселяни варяха първата си партида ракия за тази година. Той беше най-добрият ѝ дегустатор в малкото планинско селце Козебаур. Като гаврътнеше една чашка, можеше да определи градусите на вълшебното питие с точност до 80 %, но след третата винаги казваше точната цифра. Авторитетът му беше неоспорим и за домашните вина.

– Пак си се нахлъонкал на казана! Божке, Божке, защо не послушах мама и да се ожения за Пенчо Котето! Съсипах си живота с теб, лъонгузин с лъонгузин! И като млад все клинчеше от работата, ама като остаря съвсем нищо не похващаш. Септичната яма се е препълнила. Нова трябва да се изкопае – не миясваше кльоцавата бабичка.

– Що? Зетят нали направи вътре клозет – логично ѝ опонира старецът.

– Аз като копая в градината, за едно пикане няма да се събувам и мия, за да влизам в къщата – веднага го парира баба Бона. Тя въртеше цялата домакинска и земеделска работа със завидна пъргавост. И въпреки че много добре знаеше, че каквото и да каже на съпруга си, той няма да я послуша и ще направи каквото е решил, но това се отнасяше и за нея, все още продължаваше да се самозаблуждава, че тя командва в

семејното гнездо. – И козата чака да я заведеш на паша. Ванко, Ванко, ако те болеше, колкото те мързи отдавна да не си на този свят!

– Да знаеш, Бонке, че си ударила джакпота с мен! Мъж като мен само да седи ей туканцък и да ти краси къщата – стига – за хиляда и първи път ѝ напомни благоверният ѝ и отново си затвори очите. Една голяма муха кацна на големия му зачервен нос, но изглежда не ѝ допаднаха изпаренията, които излизаша на талази на талази от устата му и веднага литна, криволичейки. След миг вече леко похъркваше, а баба Бона вече ситнеше на улицата, проклинайки Съдбата, тази гърта курва, която навремето ѝ беше взела акъла, та да се ожени за този лъохман.

Вечерта дядо Иван по традиция отиде в кръчмата. След като обърна пет малки мастички, той потърси съвет от приятелите си за най-належащата задача – копането на яма. Тъй като те бяха хора стари и мъдри и най-вече мразещи физическия труд, му дадоха много ценен съвет. Двамата внуци на Черната Цана са ѝ дошли на гости. Яки млади младежи, които работят като полицаи в столицата. За двайсетачка на човек ще свършат работата. Дядо Иван веднага се съгласи, че това е най-правилното решение и цялата компания се вдигна и отиде да преговаря с момчетата още тази нощ. С малка трудност, включваща пиянското им пелтечене и безкрайния пазарлък на Тошо Пилето да свали от цената, сделката беше сключена. Старецът беше малко притеснен, защото трябваше да се раздели не с четиридесет, а с цели шейсет лева, но като размисли на сутринта, реши, че пак е на сметка, защото ги остави с точните координати и параметри и пое към казана. Нима едно такова удоволствие не струва горно повече?

Когато се върна след два часа, те вече бяха към финала на задачата си. Дядо Иван даде висока оценка на труда им и се

настани в шезлонга да реанимира. Баба Бона стоеше на пост пред тях под жарките лъчи на слънцето и даваше съвети. И изведнъж курката на единия удари в нещо желязно. Миг-два се чудиха какво ли може да е това на толкова голяма дълбочина. Това роди огромно любопитство, най-вече в бабичката, която се притече и довлече пияния си и сънен съпруг и той да гледа. Момчетата разкопаха внимателно и се оказа котел с жълтици. Баба Бона писна.

– Брех, Ваньо, к'во стана?

Дядо Иван я погледна с кръвясалите си очи и авторитетно заяви:

– Аз нали ти казвах, Бонке, че с мен си ударила джакпота! Ето, че и имане ти намерих. Колко съм слушал от тате, че има заровено турско злато по този край и колко нощи сме ходили да копаям в гората, за да го търсим, пък то било в нашия двор, бах мама му!

– Ааа, по закон златото е на държавата, дядо Иване! – попариха радостта му момчетата. – Ще се обадим веднага на колегите от града да дойдат, да го приберат и да го предадат в музея.

– Мама му стара! Който си няма късмет, си няма! Да намериш на седемдесет и пет години злато в собствения си имот и да ти го вземат под носа! – изведнъж изтрезня старецът.

– Ако беше изкопал септичната яма сам – щеше да е твое, стар глупак! А ти на всичкото отгоре и полицаи пазари! – развика се баба Бона.

– Ти как ме виждаш да я копая сам, ма? Че аз до Коледа нямаше да съм успял да изкопая половината! Ще ми разрешат ли да се снимам със златото? – се обърна дядо Иван към младежите. – Ей тъй, за семейната история на рода ни.

– Защо не! Ще получиш и процент от намереното съкровище. Има специална наредба на министъра на културата – го успокоиха внуците на Черната Цана.

– Живота ми почерни, а на стари години и от злато ме лиши, Господ да те убие, търтей с търтей! – зави като на умряло баба Бона.

Изневярата

Д-р Цеца Тодорова вече беше сигурна, че съпругът ѝ си има любовница. Напоследък изглеждаше един такъв весел, весел. Все си свирука и само търси повод да се разсмее. Изчезна голямата бръчка между веждите му и кожата на бузите му се опъна. Качи някой и друг килограм, въпреки че стриктно спазваше диетата, наложена от нея заради високото кръвно и холестерола. Кротичко си яде малките порции овесени ядки и салати и не мърмори като по-рано. Дори един път не я помоли да му „отпусне“ една биричка. Понякога говори по телефона, а тя като влезе в стаята сконфузен казва: „До скоро, мамо!“. През вечер закъснява. И то цели два часа. Започна всяка неделя след обяд уж ходи да види майка си. Тя живее на другия край на града. Ох, като прехвърлят 50-те, очите на мъжа са все в по-младите жени. „Перва ги хормонът и започват да правят глупости като хлапаци!“ – ѝ казваше едно време майка ѝ, когато баща ѝ ги остави заради секретарката си. Ей, комшията залюбил една студентка и се разведоха. Пет-шест колежки също останаха без мъжете си заради някакви млади дългокраки глупачки. Никога не беше допускала, че и нейният Кольо ще постъпи така. Запознах се на един рожден ден в студентските общежития. Той не беше красавец, но беше такъв добряк. Тя се влюби в него и положи максимални усилия да го ожени за себе си. Ако останеше на него, досега щеше да е ерген. Добре си живееха. Две деца отгледаха. Сега студенти в столицата. Какво ѝ дойде до главата! Някоя млада служителка в банката ще да го е „излъгала“. Нали е директор. Заплата голяма. Връзки. Нее, няма да даде мъжа си на друга. Как ще живее без него? Той беше половината от нейната личност. Обичаше го повече отколкото на младини.

Нямаше друг начин освен да го проследи, колкото и противно да е. Винаги е искала да знае истината за всичко, което я засяга, колкото и неприятна да е тя. Излезе по-рано от работа. Взе колата на приятелката си и зае позицията близо до сивата банкова сграда. Не чака много. Ето го. Излиза един от първите. И бърза, бърза. Качи се в колата и вместо към дома им пое в обратна посока. Даа! При жена отива. Коя ли е тя? Дали я познава? Навярно е млада. Караше колата, а от очите ѝ една след друга се търкаляха едрите сълзи на отчаянието. Я, спря пред бащината си къща! Сигурно тук се срещат с оная, другата. Хитро. А майка му играе ролята на сводница. Ще ѝ даде да се разбере на тази гърта склеротичка. Какво ѝ се сърди на жената. Майка е. Нали и тя приема синовете ѝ да си водят гаджетата през ваканциите. Добре, че не заключват вратите. Изчака малко и се промъкна тихичко, за да го завари на местопрестъплението. Срам, голям срам и за нея, и за него, и за момчетата! В хола са. На големия диван са. Боже, Боже, какво ли ще заваря? И тя отвори рязко вратата.

Тежката дълбова маса, застлана с бяла ленена покривка, беше отрупана с храна. Нейният Кольо тъкмо поднасяше към устните си голямо парче свинска пържола, а майка му разрязваше домашната торта с шоколадова глазура и розички от краве масло.

Любовен еликсир

На Ванчето мъжът ѝ си намери любовница. Отначало тя не разбра. Гошо ѝ каза, че сега е криза и трябва да работят повече в автосервиза. Закъсняваше почти всяка вечер. Тя го съжаляваше много и нищо не го караше да прави въкъщи. Пое всичко. Чакаше го с топла вечеря в малките часове, но той беше така капнал, че едва успяваше да хапне залък-два и влизаше в банята. По традиция вече четвърт век тя чевръсто му изтриваше гърба, а после му помагаше да се избърше и облече пижамата. После грижовно подпъхваше родопското одеяло под краката му. Той беше ученическата ѝ любов. И макар че напълня, остаря и побеля, си оставаха единственият ѝ любим. След като двете им дъщери отидоха студентки в столицата, тя утروи грижите си за съпруга си. Тъй де, нали той ще бъде нейната опора на старини. Кой знае какви зетъове щяха да ѝ се паднат.

Една сутрин преди Коледа намери в джоба на якето му кутийка със скъп парфюм. От колко време си мечтаеше и нейният Гошо да ѝ подари нещо по-така за празника като по филмите. Тайно избърса сълзите си и остави подаръка. Коледа дойде и Гошо ѝ връчи един чорапогащник от два лева. Той все това избираше от години. „Сигурно парфюмът ще бъде за Нова година. Нали е по-значим празник“ – се успокои Ванчето. Дойде Нова година и отново получи чорапогащник. Дъщерите – също. „Бре, къде отиде скъпият парфюм! Дали не го е загубил? Той напоследък е малко преуморен и твърде разсеян. Сигурно тъй е станало и сега го е срам да си признае. Няма да го разпитвам, че да не засегна мъжкото му его. То мъжете като вземат да остаряват и стават много чувствителни. Нали тъй ме учеше мама“ – си помисли Ванчето.

На 1 март му закачи голяма мартеница, която лично беше направила, а вечерта той се върна без нея, но закичен с две пластмасови слончета. Обясни ѝ, че колегите му са си направили шега с него. Взели му мартеницата и му закачили друга. Преди 8 март откри в джоба му пликче с черни дантелени гащички. Не бяха нейният размер, нито на децата. И тогава откри, че има друга жена в живота на мъжа ѝ. Нищо не го попита. Не вика. Не плака. Нямаше смисъл. Облече се и отиде в Турската махала при баба Айше. Беше чувала от колежки, че тя помагала с нейните муски и билки. Разказа ѝ всичко. Старата туркиня я успокои, че много жени са идвали с такава болка. Интересуваше я само дали съпругът ѝ си взема храна от дома за обяд. „Разбира се. Всяка сутрин аз му правя сандвичите“ – ѝ отвърна Ванчето. „Тогава всичко ще стане много по-лесно и по-бързо. Ето ти това шишенце. Ще сипваш от него по няколко капки върху филиите. Не е отровно. От билки е. Има-няма седмица и твоичкият ще зареже любовницата си или тя него“ – ѝ обясни бабичката и взе двайсет лева за това.

Първият ден Гошо се върна по-рано. Обвини я, че е купила развален салам и стоя два часа в тоалетната. Втората вечер си дойде още по-рано и пак отиде там. Този път не направи скандал, защото шунката я беше купувал той. Поръча си сандвичи с кашкавал за следващия ден. Направи му ги, но вечерта пак имаше разстройство. После яде сандвичи със сирене, само препечени филии, а проблемът му си оставаше. Стресна се Гошо. Реши, че се е разболял сериозно, но понеже го беше страх от лекари и инжекции, предпочиташе да се връща след работа веднага вкъщи, защото тук беше Ванчето, която го харесваше и осран, за разлика от любовницата му. Жена му спаси и живота. Излекува го с разни чайове.

Баба Айше се оказа права.

Интернет съпруг

Марчето, Ванчето и Данчето бяха приятелки още от училище. После тъй отреди Съдбата, че след като се омъжиха, съпрузите им си допаднаха. Заедно отглеждаха децата си. Празнуваха празниците. Ходеха на почивка. После сватби правиха. Внучета гледаха. Апартаменти купуваха за наследниците си. Животът им беше подреден и строго планиран. Останали вече сами в жилищата си, трите съпружески двойки се събираха често и без повод. Бяха пенсионери. Времето им принадлежеше.

Първо изпратиха мъжа на Ванчето. Отиде си Гошо от инфаркт едва навършил 70-те. След година се разболя Тошо и за два месеца ракът го отнесе в гроба. Марчето много плака. Отслабна. Състари се. Минаха две-три години и гъщерите ѝ, които живееха на другия край на страната, решиха, че трябва да се омъжи втори път, за да не е сама. Тя не се съгласяваше. Скоро и синовете на Ванчето ѝ поставиха въпроса да си търси дядо, за да не пътуват всяка седмица от столицата да я наглеждат. Все си е по-друго да са двама старците. Вярно беше. Самотата е най-страшното нещо на старини. Ама как тъй да си намериш нов съпруг? Те да не се срещат под път и над път. И в парка все бабички по пейките. Внучката на Данчето си дойде за отпуската от Испания, където работеше като детегледачка. Тя реши проблема им. Записа ги в сайт за запознанства по Интернет. Направи им страници във Фейсбук, където това премълча за тях, онова украси, свали няколко годинки и килограма и публикува снимки от по-младите им години. Това беше голямо приключение за трите възрастни жени, защото и баба ѝ беше до тях в този труден момент.

Започнаха да се получават предложения. Главният координатор беше, разбира се, малката Данче. Тя отваряше лаптопа

си. Преглеждаше внимателно кандидатите и даваше ценни напътствия от рода на: „Никога не вярвайте какво пишат. Искайте лична среща. На публично място – в парка, в сладкарницата, в откритото кафе пред театъра. И винаги определяйте какво да носи мъжът за разпознаване. Като например бели фрезии или списание „Блясък“... Трябва да е нещо нетипично за възрастта му, че иначе ще погледнете някой случаен старец, който е купил карамфили за гробищата или си носи поредния брой на в. „Трета възраст“ или „Втора младост“. Вие няма да пишете как изглеждате или как ще бъдете облечени. Ще минете трите, ще ги огледате внимателно, ще ги обсъдите и ако кандидатът е подходящ – ще се представи бабата, за която е дошъл. Нека да се видят очи в очи. Да си поприказват. Да се опознаят. Бабо Маре, бабо Ваня, вие сте жени с опит. Ще разберете става ли човекът, или не. Чак тогава ще си насрочите втора среща. Нека ви заведе на обяд. Там ще видите дали е джентълмен. Какво ще поръча. Колко ще поръча. Как ще се държи в обществото. След това ще последва трета среща. И тъй до десета. Вече ще е ясно дали да го поканите в апартамента. Да знаете колко много жени по света си намират добри съпрузи по Интернет.“

И се започна една велика одисея от огледи на кандидати. Внучката се оказа права. Повечето от тях не бяха дали реални снимки и данни в обявата си. Пише, че е на 72 години, запазен, бивш военен, а излиза, че е склерозирал 85-годишен строителен работник. Един беше твърде млад. Нямаше и петдесет. Сигурно го интересуваха само апартаментът, защото много подробно разпитваше колко е голям и точно къде се намира. Друг беше пенсиониран балетист. Сам призна, че е гей. Трите жени нямаха нищо против това, но той искаше да доведе и партньора си да живее с тях. Появи се един морски капитан, ама беше толкова пиян, че едва фъфлеше любовните си обяснения. А един главен счетоводител беше толкова стиснат, че за обяд купи по една кифла от близкия хранителен магазин

и предложи на Марчето да я изядат на чист въздух в парка. Щяло да бъде много романтично. Нещо като пикник. Как не! Тя много добре знаеше какво е точно пикник. Когато децата бяха малки, ходеха всяка неделя заедно трите семейства. Бивш оркестрант пък предложи на Ванчето да доведе трите си внучета да живеят с тях, защото майка им си имала любовник, а синът му млада втора съпруга. Пречели им. Имаше един адвокат, който все още имаше клиенти и печелеше дела, стига да не се загубеше по пътя за съда. Най-интересен беше Поетът. Тъй се представи. Май от грандомания вече си беше забравил името. Той беше мъжът, обичал сто и една жени, а още десет били посегнали на живота си заради неговия отказ да бъде с тях поне една нощ. Голям любовник се изкара, ама като отиде до тоалетната се върна с опикан отпред панталон. Изглежда неговата голяма гордост не задържаше урина. Друг доведе сина си, защото живеели заедно и той трябвало да харесва втората си майка. Сбърка, защото той беше умен и забавен старец с добра пенсия, а синът му – злобен алкохолик, който непрекъснато гонят от работа. Появиха се и няколко турци, десетина сърби, две дузини руснаци и трима роми, но те не влизаха в сметката. Наследниците им бяха поставили условие пастрокът им да е българин. Да ги питаш защо, няма да могат да отговорят.

На какви ли не чешити не попаднаха Ванчето и Марчето. Данчето дори малко им завиждаше за ухажванията на кандигат-съпрузите, а те непрекъснато ѝ повтаряха с насълзени очи: „Ти си имаш мъж. Щастливка“. А тя им обясняваше: „Какъв мъж е вече Митьо. Той дава фира зарад трима. Онзи ден ме нарече Вичка. Тъй се казвала първата му любов в училище. Отдавна е покойница. Не помни нищо, освен че бил най-хубавият войник и всички момичета го харесвали. А какъв срам брах на рождения му ден. Дойдоха си синът и гъщерята барабар с внуците и гаджетата им. Донесоха сума ти подаръци и неща за ядене и пиене.

Седнахме на масата. Вдигнахме наздравица да е жив и здрав, пък той по едно време им вика: „За какво сме се събрали сега?“. Те му обясняват, че заради неговия осемдесетгодишен юбилей, а той се развика, че не бил толкова стар. После тържествено заяви, че вече майка им не става и ще трябва да я сменя с друга. Всички се смеят до сълзи с неговите приказки, а аз плача, защото го помня какъв мъж беше, а сега какъв старец стана.“

Изведнъж излезе късметът на Ванчето. Попадна на вдовец от Каспичан. Страстен киноман и книгоман. Можеше с часове да разказва любопитни истории за филми, артисти, писатели и творбите им. Много се харесаха. Беше бивш началник на пощата, тъй че и пенсията му си я биваше. Децата му отдавна живееха в Америка. Продаде къщата и дойде да живее при нея. Не беше като с нейния Гошо, но се раздели със самотата и страха кой ще ѝ позвъни нощес. Марчето продължи да търси половинката си. Обикаляха с Данчето по срещи, но нищо подходящо не излизаше. Започна да се отчайва. Тогава голямата ѝ внучка роди първото си дете и се разболя. Дъщеря ѝ пристигна с леката си кола и я помоли да погледа бебето, защото тя не може да напусне работа, а бавачките вземат много скъпо и не може да се разчита много-много на тях. Марчето веднага събра багажа и тръгна. Децата винаги са били на първо място за жени като нея, а и Всевишният беше се погрижил да бъде заобиколена от близките си на старини. Какво по-хубаво от това?

Адаши

Иван Йорданов Иванов и Иван Петров Иванов бяха не само адаши, но и родени в една и съща година с два месеца разлика. Седяха на един чин, докато завършат средното си образование. После бяха в едно поделение войници. Ожениха се в две последователни недели за двете приятелки Анка и Данка и първите им деца се родиха през половин година. След три години дойдоха и вторите. Изучиха ги. Заедно сватби правиха и внуци кръщаваха. Сега двамата старци наближаваха седемдесетте и всяка вечер си пиеха мастичката в кръчмичката „Последен грош“, псувайки политиците.

Наближаваше полунощ, когато Иван Йорданов почука припряно на прозореца на Иван Петров.

– Какво става, адаш? – разтревожен изскочи по пижама приятелят му. – До преди час бяхме заедно.

– Обличай се бързо и вземи кирката и лопатата. Отиваме на лозето ми. Трябва да изкопаем трап.

„Боже, направил го е!“ – мина като светкавица през ума на стареца. Коленете му омекнаха. Сърцето му запрепуска като млада кобилка напролет. Май вдигна и кръвното, защото ушите му забучаха, а черни мушици заиграха пред очите му. Адашът му никак не се разбираше със зет си и непрекъснато се заканваше, че ще го убие, защото пие и бие дъщеря му.

– Какво става, Ванко? – Сънена и рошава обикаляше около него жена му, докато се обличаше.

– Нищо не е станало... Адашът получил един багаж. Ще му помогна да го разтовари... Лягай да спиш, Данке – успокои я Иван Петров с пресъхнала уста и гребна якето си.

В студената ноемврийска нощ луната се кокореше огромна и жълта като голяма дюля, а звездите, далечни и студени,

бяха сякаш забодени с карфици малки стъклъца върху черното кадифе на небето. Старата „Лада“ едва плъпеше по разкаляния път към лозята. Ситната мъгла беше хвърлила сивото си було върху оголените гървета. Тук-таме в тъмнината стърчаха сухи магарешки бодили. Двамата Ивановци мълчаха и пушеха.

– Къде ще копаем? – попита Иван Петров с малко треперещ глас, като стигнаха и помъкна инструментите си.

– Под ябълката. Мери горе-долу метър от гънера ѝ и почвай – каза делово Иван Йорданов и извади лизгаря и лопатата си изпод задната седалка.

След половин час трапът беше готов. Около метър на метър и половина и над метър дълбок. Уморени и запъхтени двете кльошави старчета дори не запалиха по цигара, а се насочиха към багажника.

– Хайде, агаш, помагай, че тежи – подкани го Иван Йорданов и вдигна капака на багажника, под който се показваше голям гърбен сандък. „Как ли го е натикал вътре? – помисли си Иван Петров и рояк мравучки минаха по гърба му. – Дали не трябваше по-дълбоко да копаем? Боже, колко е тежък! Е, труп е все пак“. Замъкнаха сандъка до изкопа. Сложиха го на земята

– Да го погледнем, преди да спуснем сандъка в земята – каза Иван Йорданов и отвори капака. Вътре заровени в слама стояха четири стъклени дамаджани от по двайсет и пет литра с напарафинени запушалки.

– Какво е това, агаш?! – преглътна сухо Иван Петров.

– Двойно препечената сливова, дето я сварих тази есен. Ще я пазя за сватбата на Ваньо. След година-две и него ще излъже някоя жена. Вече е на години.

– Е, и?!

– Зетят, пияндето му с пиянде, я надушил и я почнал тази вечер. Добре, че не си бях вкъщи. Щях да го убия! Всичко да мине през гърлото му, мамка му, нищо да не остане за детето му.

– А аз мислех, адаш...

– Какво?! Че съм го утрепал и му копаем гроба ли?

– Да.

– И ти гоиде, за да прикрием убийството? – изненада се Иван Йорданов.

– Ти не би ли сторил същото за мен, адаш? – Втреничи къ-согледите си очи в лицето му, цялото нашарено с бръчици, Иван Петров.

– Не знам, адаш, не знам... Какво си ме зяпнал? Като не знам, как да те лъжа! Никога досега не съм те лъгал, нали? Повече от шейсет години.

– Тъй е, адаш.

– Давай да свършим по-бързо работата, че много късно стана – каза Иван Йорданов и започна да прекарва въжето под сандъка.

И тук-таме златничко

– Добър ден! Аз съм Маргарита Георгиева – социалният асистент на г-жа Караганева – каза нисичката пълничка жена на мургавия як мъжага, който отвори тежката дъбова врата. – Сигурно вече сте уведомени.

– Влизъй! Първътъ стаъ у дясну е нъ старътъ. Чакъ тъ – промърмори младият мъж и се почеса по голия, покрит с големи черни косми корем. – И немъ дъ ъ давъш никъву пиъни, чи имъ захър! Тя е с удър. Тряя дъ ъ храниш, къпиш, ръзхождъш, нъл зъ туй шъ ти плащът – нареждаше той, докато я придружаваше по широкия коридор.

– Не се притеснявайте. Ще се грижа добре за майка ви – мило се усмихна жената. Трябва да беше над петдесетте. Късите ѝ кестеняви коси вече побеляваха. Хиляди бръчици бяха плъзнали по лицето и шията ѝ. Кафявите ѝ очи бяха уморено тъжни. Загрубелите ѝ ръце показваха, че са вършили доста физическа работа. Тъмночервеното костюмче вероятно беше купено от „Четири сезона“, а ниските чехли – от „Всичко от 1 до 5 лева“.

Стаята на болната беше голяма, светла, много чиста и добре обзаведена. Г-жа Караганева или Муца, както настоя да я нарича, беше едра жена с трудноподвижни дясна ръка и крак. Беше изкарала инсулт наскоро. Сега се възстановяваше. Изглежда винаги е държала много на външния си вид, защото и сега косата ѝ беше перфектно изрусена, маникюрът ѝ беше в модния цикламен оттенък, а копринените панталон и риза от скъпа материя. Малките ѝ черни очички гледаха самодоволно под изрисуваните вити вежди. Тънките ѝ устни имаха поне два пласта яркочервено червило. Тя беше родена да командва и като всеки добър началник владееше куп манипулационни техники, които веднага приложи върху новата си подчинена. Първо я

разиграва няколко дни като стар войник новобранец. Това направи, онова направи. Бързо! Не, не е така! Отначало! Пак сбърка! Направи го отново! Измисляше най-гадните положения, в които евентуално могат да попаднат болен и неговият болногледач. Редовно се сърдеше и я плюеше и замеряше с каквото ѝ попадне. Нарочно се напикаваше и насираше, защото забеляза, че Маргарита я беше гнус. Дори я ухапа по ръката, защото не си хареса крема. Загържаше я повече време, отколкото ѝ плащаха. Викаше я в събота и неделя, защото двамата ѝ сина, известни бизнесмени от сивата икономика, отишли на някоя вила с поредната си млада любовница и няма кой да се грижи за нея. Бяха си разпределили ролите – едната господарка, другата слугиня. Между такива няма никакво нормално човешко общуване, затова освен имената си не знаеха нищо една за друга. Изглежда и не искаха да узнаят.

На третия месец Муца имаше рожден ден. Синовете ѝ направиха голямо парти по този случай в един от ресторантите си. Събраха всички големци на града – от кмета до шефа на полицията и владикуата. За рожденицата беше отделен един час. Тя седеше на централната маса и приемаше с достойнство големите букети и скъпите подаръци. Вдигна тост за милите гости и се извини, че трябва да се оттегли поради крехкото си здраве. Всички ръкопляскаха, снимаха с камерите си, оркестърът изсвири любимата ѝ песен, а малкият ѝ син я придружи до колата, в която я чакаха личният ѝ шофьор Иван и Маргарита. Тяхната почерпка беше в къщата. Хапнаха, пийнаха, погледаха комедия по кабеларката и наближи полунощ. Иван отиде да спи в стаята си над гаража, но Муца не пусна Маргарита да си ходи. Подпийнала, тя имаше нужда да си приказва с някого. Нямах значение, че това е социалната ѝ асистентка. Беше в много добро настроение. Потопи се в потока на спомените си. Повдигна пелената на миналото си, а там бяха мъртвият ѝ съпруг Данчо – главен готвач на голям завод, тя – неговата помощнич-

ка и неколцината ѝ любовници, все млади и силни майстори по поддръжката на машините. Родителите им гледали прасета, овце, пуйки, патки и кокошки по селата си. Правели вино и ракия от лозята си. Много работели, но и много пари изкарвали. Е, на момчетата не им вървяло много в ученето, но криво-ляво с помощта на свински бутове и дамаджани с мускетовото вино на свекъра ѝ завършили строителния техникум. Затуй и сега са предприемачи. Техните блокове са не само из целия град, но и по морето. Големците шанка им свалят. Гордее се с тях. Разнежена, се поинтересува какво е работила Маргарита и има ли деца. Силно притеснена, тя разказа тихичко, че е била учителка по литература в езикова гимназия, а съпругът ѝ – лекар кардиолог, но я зарязал заради млада медицинска сестра. Сама отгледала и изучила сина и гъщерята. Дълги години мила входиове на блокове. Завършили филологии в Софийския университет. Не им провървяло много. Не намерили работа по специалността си. Не им потръгнало и в личния живот. Май не ги възпитала добре, не могат да се адаптират в днешните взаимоотношения. Съкратили я преди година. Намалели учениците в училище и нямало работа за всички учители. Оставали ѝ пет години до пенсия. От бюрото по труда дълго не ѝ предлагали работа, затова толкова била доволна, като я поканили да стане социален асистент. Сега има заплата и не трябва да моли децата си за някой лев.

– Благодарна съм на Съдбата. В живота ми имаше и черно, и сиво, и светло, и тук-таме златничко. Моите ученици и днес ме спират на улицата да си говорим. Изглежда съм им давала нещо важно, което ще помнят докато са живи – завърши кратката си изповед Маргарита Георгиева и си тръгна разплакана.

На другия ден, когато малкият ѝ син изтрезня и дойде да я види, първите ѝ думи бяха:

- Гошоо, убъди съ нъ суциалнити. Ни тъ щъ тая! Дразни мъ!
- Да ни си луда, мъ! – се ядоса той.

Как изчезна жената на Иван Петров

Иван Петров се прибираше отново пиян. Пак беше празнувал с колегите си в кръчмата „Двата смока“ с трите курви – сервитьорките. Очакваше го поредният скандал на жена му. Тя тъй не проумя да не му се кара, когато е на шест ракии и десет бири. На другия ден – може, но защо му разваляше доброто настроение, точно когато се чувства господар на света. Естествено, викваше и той. И накрая съседите идваха и чукаха на вратата. Наставаше всеобща мълчюмаха! Клатушкайки се по разкопаната улица, Иван Петров погледна луната и тя му заприлича на голям жълтък от пържено яйце. Почеса се по олисяващата си коса и промърмори: „Маа му старъ! Що ни дойди сегичкъ някуй извънземну и дъ вземи женатъ! Толкуз щъстлив шъ мъ нъправи!“ „Дадено!“ – му се счу да казва някой, но като се обърна, нямаше никой. Беше сам в тъмната нощна тишина. Сигурно вече минаваше полунощ. „Бре, причувът ми съ разни гласове! Май ми дойде многу последнатъ биръ!“ – „Искаш ли, или не искаш да ти вземе някое извънземно жената?“ – като че ли чу далечен шепот. „Искъм, как да не искъм! Дъ я вземът и да ни я връщът!“ – каза пияният мъж и хлъцна. – „Сигурну пак мъ чакъ и плете у кухнятъ, маа му старъ!“

След час вече беше успял да достигне благополучно в апартамента си. Отвори вратата. Жена му пак беше оставила отключено, но този път спеше в холчето пред работещия телевизор. Иван Петров тихичко влезе в спалнята. Легна си с грехите и веднага започна да хърка. Дори не чу как някой влезе в жилището му и след малко излезе, носейки нещо тежко. На другата сутрин се усна. Обикновено го будеше жена му Бонка. Правеше му кафе и му мажеше четири филии с маргарин и ги поръсваше с шарена сол. Той така ги харесваше. Сега изглежда

му беше много сърдита и беше тръгнала преди него на работа. Иван Петров ѝ тегли една дълга псувня. Срита котката Пеца и понеже беше махмурлия, изпи сока от два компота вместо закуска. Довечера щеше да ѝ даде да се разбере на тая шантава жена дето дори не му беше приготвила чисто бельо днес. Обаче се оказа, че пак се налага да ходи в кръчма. На един от бригадата му се беше родило първо внуче и той ги заведе в най-новото заведение в квартала си да черпи. Пуха и благославяха, пяха и благославяха, накрая дори се сбиха, благославяйки майките си. Естествено, пак се прибра късно и пак тихо отиде директно в спалничката. Бонка сигурно пак спеше в хола. Сутринта беше излязла преди него. Изкара така седмицата, без да се засече с жена си. Това не притесняваше Иван Петров. Беше се случвало и преди. Обаче в събота я нямаше. Първо си помисли, че е на пазар, после, че е у приятелки, но като не се прибра през нощта, силно се притесни. „Зъминал е нъ селу при майкъ си, маа му старъ! Дъ ми нъправи нъ пук!“ – помисли той и се успокои. Обаче следващата неделя неочаквано тъщата се изтърси на гости с два сака и една дамаджанка. Оказа се, че Бонка не е била там. „При сестръ си в Плевен ще дъ е!“ – решиха двамата и седнаха да си хапнат от вареното пиле и витата баница. Не щеш ли вечерта звънна балдъзата от Плевен да търси Бонка. Трябвало да намери квартира за детето на колежката ѝ. И тогава ги обзе паника. Жената наистина я нямаше. Отидоха в полицията. Проблемът стана още по-сложен от факта, че Иван Петров не може да обясни на дежурния сержант от кога я няма съпругата му. Тъщата му хвърли най-сърдития поглед, който може да се намери у една възрастна кльошава селянка и занарежда на умряло. Следователят поиска да опишат изчезналата. Иван Петров каза, че е ниска и дебела четиридесетгодишна жена, която обаче изглежда към петдесетте, с проскубана къса къносана коса и кафяви като на мъстия очи. Ходи облечена все в размъкнати сиви дрехи. Тъщата веднага го апострофира, че

гъщеря ѝ е прилично и апетитно закръглена четиридесетгодишна дама, на която не можеш да гадеш повече от тридесет и три години, е, най-много тридесет и пет години и е доста красива в лице, и със собствен стил на обличане, който много напомня на французойките, но чавка ѝ изпила мозъка и взела че се влюбила в този простак, а какви мъже я искали и какво бъдеще я очаквало, а сега не само че е изчезнала, а той не знае дори кога е изчезнала, колкото го подмятанятията на младото следователче дали има някаква си там извънбрачна връзка, то тя брака си не можа да оправя, за какво да си усложнява живота с още някой смотаняк. При тази обига Иван Петров се разпсува яко и се опита да я докопа за ръката, но се намесиха полицаите. Тъщата заведоха до автогарата, а него в апартамента, от който беше изчезнала вече и котката. Оставаше да чака. А какво е едно чакане без приятели, колеги и алкохол. Започна един запой, в който тъй не разбра кой му сви всичките саксии с теменужки от терасата. „Майнатъ им! То женатъ я нямъ, коткатъ я нямъ, пък аз дъ съ тревожъ зъ някъкви си там цветя!“ – си рече Иван Петров.

Измина месец откак Бонка я нямаше и никой никъде не успя да я намери. Тъщата и балдъзата тръгнаха по гледачки. Една им викаше: „Жива е! Ще се върне скоро!“, друга – „Занесете дрехите ѝ да ги опей попа в църквата, защото не е вече в този свят!“. Иван Петров отслабна. Видимо се състари. Нощем все сънуваше, че жена му вика. Сепваше се. Отваряше очи. Виждаше празното място до себе си на спалнята и пак заспиваше кахърен. Една нощ нещо го повдигна с все одеялата. Никой нямаше в стаята, но се чувстваше някакво чуждо присъствие. Иван Петров се уплаши и се опита да вика, но гласът му не излезе от гърлото. „Спокойно, спокойно, нищо лошо няма да ти направи! – му прошушна някакъв приятен глас. – Ще те занеса при жена ти. Тя много тъгува за теб, макар че не я заслужаваши.“ „Ааа, не искам да умирам!“ – успя да промълви с пресъхналите

си устни Иван Петров. „Защо да умираш? Ще те заведа на нашата планета, където е съпругата ти. Страхотна жена имаш. Толкова положителна енергия притежава, че я включихме да управлява преработващата станция за отпадъците ни“ – му обясни гласът и някой започна да го люлее леко и нежно все едно, че беше бебе. „Къде е Бонка? Искam си Бонка! Много ми липсва!“ – захленчи Иван Петров. „Ти не знаеш какво искаш! Нали много искаше някое извънземно да ти вземе жената и да не ти я връща повече? Е, смилех се над теб. Взех я. Занесох я на моята планета Уца. Тя е в друго измерение. Всички уцаняни я харесаха. Много е различна от нас, но е много гружелюбна и работна. И много мощна енергия излъчва“ – разказваше нощният му посетител. „А, моята Бонка си е якичка още от млада. Затуй я харесах, че с всичко може да се справи!“ – сподели зарадван Иван Петров. „Не можа да преодолее земните си навици и чувства. Първо плака за котката Пеца. Е, дойдох, взех я и ѝ я занесох. Котката ти се чувства много по-добре там. На почит е. След това жена ти плака за теменужките си. Занесох ѝ ги. Обаче най-много плаче за теб. Все вика, че те обичала. Не знам какво е туй обич. Няма го при нас. Ама ще да е нещо много важно, защото жена ти ще умре от мъка по теб. А ни трябва. Събраха се всички уцаняни и решиха да те заведа и теб на нашата планета, макар че не ни трябва точно такова същество като теб. Няма как, заради положителната енергия на жена ти – ще те приемем“ – му каза невидимият уцанян и помъкна съпротивляващия се Иван Петров към вратата.

Какво иска една жена на петдесет

Мария простря прането. След това набързо изми чиниите от вечерята. Телевизорът в хола пак гърмеше. Мъжът ѝ гледаше поредния мач от спортния канал. Защо плащаше пари, че ползват 55 телевизионни програми, а всъщност гледаха само една. Щом се върнеше от работа, Иван грабваше дистанционното и го пускаше само когато ходеше в тоалетната. Пред телевизора ядеше, пиеше, посрещаше гости. Отначало мислеше, че това е нещо временно – не може да се нарадва на толкова много мачове и скоро ще му омръзне. Излъга се. Увлечението му се оказа постоянна величина. Странно. Живееха близо до стадиона, а той никога не е ходил да гледа футболните срещи. Какво ми стана сега? Може би му липсват децата? Какво да направи – такъв е житейският кръговрат. Ани вече има собствено семейство. Направи ги щастливи баба и дядо с Гошето. Да им е живо и здраво миличкото. Мургаво е като техния род. Жалко, че живеят чак в София, но за всички празници зетят ги кара с колата. Антон все още следва във Варна. Работи момчето в една пицария. Като прибавиш и любовните му авантюри – май не го виждат често. Нищо, ще завърши, ще си намери булче и ще имат още внучета.

– Има ли нещо за десерт? – провикна се съпругът ѝ. – Яде ми се нещо сладко!

– Направила съм мляко с ориз. Ей сегичка ще ти донеса. – Мария извади купичките от хладилника. Обичаше да яде с мъжа си. Дори когато той гледаше мачове. Вече тридесет години не преставаха да ѝ трепва сърцето като го видеше. Вярно е, че остаря, побеля и стана по-инак, но си беше нейният Иван. Харесваше ѝ да е край него. Да го докосва уж неволно. Да си приказват за най-незначителните неща. Напоследък лесно

кипваше и все се сърдеше, но трябва да е от хормоните. Нали и мъжете преживяват критическа възраст.

– В неделя сме канени в сестра ти на имен ден – тихо му напомни.

– Не мога да дойда. Тогава е големият финал на италианското калчо! – сонна се мъжът ѝ. – Сама ще отидеш. Ей, как щеше да забие топката! Купи ѝ нещо там, каквото избереш, за двайсетина лева.

– Мисля да поканя колежките си от банката на рождения си ден. Какво ще кажеш?

– После ще го обсъждаме. Сега вкарват гузну!

– Снощи тъй ми каза.

– Хайде, хайде, утре ще го решим. Гооол! Не ми пречи.

– Харесва ли ти както съм си подстригала и боядисала косата?

– Добре си, добре си... Ей, защо не му подадеш бе, смотаняк!

– Ти дори не ме погледна?

– Че какво да ти гледам? Нали си те знам. Остави ме на мира!

– Знаеш ли от година никъде не сме отишли заедно?

– Тъй ли? Къде да ходим? Който иска – идва тук! Върви в кухнята да си четеш и плетеш.

– Добре, но после заедно ще си легнем.

– Ти си лягай! аз ще стоя до късно. Има още два мача.

– Колко пъти заспиваш тук на канапето. Дори телевизора не угасяш.

– Цял ден се скапвам от работа. Не виждаш ли, че има засада, бе глупак!

– Какво стана с нас, Ванко?

– Какво да става, Марче? Живи сме, здрави сме, хвала на Бога! Работим. Хайде, върви оттатък. Защо не отсъди тъй тоя съдия!

– Вече не ми обръщаш никакво внимание.

– Как не ти обръщам внимание? След работа никъде не ходя – веднага тук се прибирам. А през почивните дни съм си все вкъщи. Подай топката, не я бави!

– А аз? Аз къде съм?

– Тук си, Марче, къде да си? Оглеждай се, преди да погадеш топката, тиквеник такъв!

– Защо вече не ме питаш какво искам?

– Че какво може да иска една жена на петдесет? Гооол!!!

– Каквото иска всяка една жена, Ванко, любов!

Марсилски истории

Понякога в живота се случват и чудеса. Поне на мен се случи. Спечелих международен конкурс за разказ и наградата ми беше да присъствам на литературни четения една седмица в Марсилия от 13 до 20 октомври. И тръгнах...

Още докато сядахме в самолета, една красива черноока жена ме помоли да си разменим местата. Изглежда имаше някакви по-особени отношения с едрия мъж до мен, защото погледите им искряха от страст. Все едно ми беше до кого ще изпразвам съдържанието на стомаха си по време на полета. Преместих се и даже не погледнах новия си съсед. Запасена с лекарство, вода, ментови бонбони и куп книжни пликове, стисках очи и очаквах първия си пристъп при излитането. По едно време една топла мъжка длан нежно покри моята, изпотена от притеснение. „Все будет хорошего!“ Беше моят съсед. Чела съм, че много жени са се запознавали с невероятни мъже в самолети, а аз бях налетяла на руснак. Погледнах го. Не беше нито млад, нито красив, а един такъв нисичък и неугледен. И започна една сантиментална тирада, че ще бди над мен, че съм много очарователна жена, че няма нищо случайно в нашия живот и ето днес Съдбата ми изпратила Иван Иванович... Трябва да си призная, че славянската ми кръв проговори и се почувствах много удобно с този непознат. Започнахме да си говорим за нещата от живота, за литература и политика, за децата. Не разбрах кога кацнахме на летището в Милано. Там пътищата ни се разделяха. Аз се качвах на самолет за Марсилия, а Иван Иванович отиваше в Париж. Естествено, той много съжаляваше за това. Свали от врата си златното синджирче с кръстчето от онукс и ми го подари, въпреки протестите ми. Набързо обиколи магазинчетата на летището и се върна

с пълна найлонова торба с неща за ядене за втората част от полета ми. Увери ме, че непременно ще отскочи до Марсилия да ме навести и да ми покаже някои специални места. Галантно целуна ръка ми и хукна към терминала на самолета си, като високо викаше, че винаги мога да разчитам на него. Всички се обръщаха и ни гледаха с любопитство. Само след два дена, когато гледах вечерните новини на френската телевизия, го показаха. Съобщавах, че след продължително следене и строго секретна операция на Интерпол е заловен един от шефовете на руската мафия във Франция.

На летището в Марсилия ме очакваше нова изненада. Домакините ми ме посрещнаха с кола и преводачка, млада българка, която следва там архитектура. От дума на дума се оказа, че е дъщеря на мой състудент от Пловдив. Навремето бях лудо влюбена в него, но той предпочете да стане заврян зет на софийски генерал. Светът е малък! В хотела пък попаднах на николо, който дори ме познаваше. Спомняше си с умиление как съм ходила в детската им градина да се правя на Баба Марта. А аз бях забравила. Вечерята беше в скъп ресторант. Когато поднасяха десерта, келнерът ми подаде червена роза от господина на съседната маса. Изненадах се. Веднага се обърнах. Един много елегантно облечен арабин около шестдесетте ми се усмихваше. Не го познавах. Отказах учтиво. Тогава той дойде и помоли пред всички да поговори пет минути с мен. Било жизненоважно и за двамата ни. Изпаднах в паника. Една от очарователните френцужойки на масата предложи услугите си. „Не се безпокой! Тук не влизат случайни хора. Аз ще дойда с теб на масата му и ще разберам за какво се отнася.“ „Но аз дори не говоря добре френски! – притесних се аз. „Има си преводачка за това!“ – ме успокоиха всички. Трите дами седнахме на отрупана с ястия маса на арабина, където имаше още един млад и поразително приличащ на него мъж. Вероятно беше синът му. Така се и оказа, когато ни се представиха. Бащата бил богат търговец

на бижута, а синът – аптекар. Тази вечер празнували голяма сделка, сключена в Марсилия и ме видели. Поразително съм приличала на починалата му първа жена, майката на младежа. Тя била само малко по-пълна. Трябва да призная, че аз гоня стотите килограма. Много се натъжили първо, а след това се зарадвали. Аллах им прещал знак. И без това бащата не харесвал новата си жена францужойка. Много красива и богата била, но кльощава. Много е неделикатно, но аз дали съм омъжена? Ако съм свободна, щял да направи всичко възможно да му стана жена. „Всичко ще ти купя, красиво цвете. Навсякъде ще те заведа, моя бъдеща радост. Имам апартаменти в Париж, Рим, Лондон и Ню Йорк“ – ме кангардисваше арабинът. „Докато не подреда татко, не мога да мисля за собствено семейство! Той е направил толкова много за мен, а сега е нещастен. Омъжи се за него, няма да съжаляваш! Той е много добър и щедър човек, с разностранни интереси!“ – допълваше синът. „Ако си омъжена, се разведи и го вземи! Той ще те обича, ще те боготвори, какво искаш повече?“ – ме посъветва за капак францужойката. „Но тя го вижда за първи път! Не го познава! Какво искате от нея!“ – се горещеше младата преводачката. „Като се вземат, ще се опознаят! Ще имат достатъчно време. Татко ще я води навсякъде, където пътува!“ – приключи спора аптекарят. „А той много ли пътува?“ – полюбопитствах аз. „Всеки ден, прекрасна моя! Имам голям бизнес по целия свят!“ – се похвали търговецът. „Не става!“ – казах твърдо аз. „Защо?“ – изумени се обърнаха всички към мен. „На мен ми става лошо, когато пътувам!“ „Съжалявам, не мога да спра да пътувам дори заради такава жена като теб, безценно съкровище!“ – тъжно констатира арабинът. „Недей така, тате! Тъкмо ти намерихме жена по вкуса. Какво ще правим сега?“ – едва не заплака синът му. „Ще продължите да търсите! Желая ви успех!“ – го успокоих аз и станах от масата. „Май взе грешно решение!“ – процеди през красивите си устни францужойката

и също стана. „Браво! Доказа им на тия богаташи какво значи български инат!“ – гордо допълни преводачката. „Моля ви размислете. Не е необходимо тази вечер да гадете отговор. Кажете къде сте отседнали, за да ви посетим утре с тати?“ – не преставахе да ми досажда синът. „Сбогом, не забравяма! Не ми било писано да бъда още веднъж щастлив с жена, която харесвам много. Ще се видим в някой друг живот, ако гаде Аллах!“ – тъжно промълви арабинът. „Сбогом!“ – казах аз и си тръгнахме.

Програмата ни включваше много занимания и срещи. Беше доста изморително от сутрин до късна вечер да си обект на внимание. Затова се опитвах да си „открадна“ няколко минути „мое време“. Една вечер бяхме в модерен италиански ресторант. Между вечерята и кафето излязох да се разходя пред входа му. Вечерта беше много топла. Само лек вятър подухваше от морето. Всички сгради наоколо бяха стари и приказно красиви от нощното осветление. Беше един неповторим миг. И точно тогава към мен се приближи един млад красив и скъпо облечен мъж. „Госпожо, колко вземате?“ – тихо ме попита той на френски. „Какво?“ – недоумяващо му отвърнах. „Колко ви е тарифата?“ „Моля!“ „500 евро?“ „Не, не, господине!“ – възмутено казах аз и му обърнах гръб. „1000 евро, госпожо?“ – направи ново предложение мъжът. „Грешите, господине!“ – разсърдих се сериозно аз и тръгнах да се прибирам. „1500 евро, госпожо?“, „2000 евро, госпожо?“, „2500 евро, госпожо?“ – продължи да ме преследва той. Тогава ревах и занареждах на български: „За каква ме взема тоя, бе! Аз през живота си не съм виждала закуп 500 евро, а този може да стигне и до 5000 евро! Какво да правя, като не съм проститутка, а бедна филоложка!“ „Ти си булгарка! Сестро моя! Я сум сръбин! Мирко, Мирко Мисаилович!“ – изумен извика мъжът. „Аз говоря сръбски, г-н Мисаилович“ – го успокоих аз. След куп извинения, сълзи и прегръдки нашата среща продължи в съседния луксозен бар, където до сутринта

Мирко ми разказва своята невероятна история. Бил артист, но на театралния фестивал в Авиньон срещнал Франсоаз, „върло лепа“ и се влюбил в нея. Оставил и професия, и близки и дошъл във Франция. Имал познати в бизнеса с крадени коли. Включили го и започнал да изкарва добри пари. Артистката го зарязала. Хванал друга. После той я зарязал. Последвали много нови връзки и сделки. Сега имал много пари и малко любов. Предпочитал проститутките. Там всичко било без лъжи. Плащал си и получавал каквото искал. Предложи да ми купи каквото пожелае, да ме заведе, където поускам като възмездие за нанесената обида. Разсмях се. Толкова хора умишлено ме бяха наранявали в България, понякога многократно и дори не са помислили да ми кажат едно „Извинявай!“. Разделихме се с Мирко като приятели с обещание да отидем заедно на театър в някоя от следващите вечери.

Когато се съберат жени първото, за което разговарят, е имаш ли дете, на колко години е, какво учи или работи... Когато става дума за наследниците ни, нямат значение нито възрастта, нито националността, нито езиковата бариера. И аз не правя изключение. С удоволствие разказвах наляво и надясно за дъщеря си. Една от францужоите – Мари, започна много деликатно да ме подпитва дали детето ми прилича на мен. Един ден тя каза, че ме кани на гости с преводачката. Разбира се, че приех. Там започна да ни показва куп семейни албуми, където всяка втора снимка беше на единствения ѝ син Жан. Между сладките и ликьора сподели, че в момента се развеждал след десетгодишен неуспешен брак. Успокоих я, че един тридесет и шест годишен мъж, при това инженер, ще срещне нова жена и ще бъде щастлив. Мари се оживи. Изведнъж ми предложи да оженим децата си. „Ние си допадаме и те ще се разбират чудесно. Няма какво да протакаме. В сряда излиза решението за развод, в някоя от следващите недели можем да направим сватбата, скъпа!“ „Но те не се познават, Мари! А и тази голяма

разлика във възрастта! Те са живели в различна среда, може би имат различни интереси! Не, не, никога не се разпореждам с чувствата на детето си!“ – негодувах аз. „О, всичко ще бъде прекрасно, скъпа! Жан е много сериозен и умен мъж. Непременно ще се влюби в дъщеря ти. Ще видиш колко е отговорен! Толкова е самотен, милият!“ – уверяваше ме францужката. В този момент се чу камбанката на входния звънец. Мари се извини и излезе да види кой е, защото днес прислужницата ѝ имала почивен ден. След малко се върна с пиян и зле облечен мъж, който приличаше на сина ѝ от последните снимки, и около осемнадесетгодишно момиче с доста предизвикателно облекло. Разбра се, че Жан е дошъл да представи бъдещата си съпруга Ан на майка си и да пуска пари, колкото стиснатото ѝ сърце отпусне. Мари се разплака. Жан се развика. Преводачката се притесни. Все пак беше доста млада и неопитна в семейните скандали. Станах да си тръгвам и казах: „Не успяхме да станем свати, Мари, нека да останем поне приятелки!“. „Аз не те харесвам, скъпа! Ти си много комплексирана личност. Трябва да се гледа по-фриволно на живота!“ – отвърна злобно френската ми дружка и хлопна силно вратата зад мен.

Всичко това можеше да ми се случи в Марсилия. (А може би част от него е истина?) Вместо това преживях други невероятни истории.

Мисля, че в живота на човек няма случайни неща. Нещо става в точно определен момент, за да проумееш какво не си знаел или разбрал. Така аз, атеистката, спях в един много стар католически манастир извън града, сега превърнат в малък хотел „Четири вятъра“. Там открих неповторимата красота и атмосфера на религиозната сграда, дори когато изпълнява други функции. Когато прекрачих за първи път прага ѝ, ме обхвана някакво огромно спокойствие. Библиотеката на манастира беше запазена с много стари книги в различни области, допълнена с нови и на чужди езици. В тази обител на духа

съжителстваха в хармония минало и днес – древен философски трактат и любовен роман от Даниел Стийл, дървен глобус на няколко века и супермодерен телевизор с плосък екран, стари кресла и дантели и нови скулптури... Когато и да влезех там, действаше неписаният закон „дежа вю“. Толкова уютно се чувствах сред старите книги и вещи! Огромната столова ме посрещаше с витаещите в нея несъществуващи миризми и вкусове. Един цял ден поради здравословни причини трябваше да остана да лежа сама, заключена в манастира. Чувствах го като дом.

Още в деня на пристигането ме заведоха на яхтклуба да видя Средиземно море. Не мога да обясня, но в първия миг инстинктивно почувствах, че това е друго море, а не нашето Черно. Като дете на планината аз боготворя морето. Може би, защото го виждам толкова рядко. То ми действа някак тонизиращо. Така се получи и този път. Бях много изморена, притеснена, болна, но край него веднага се съвзех. Станах жизнена и весела. Гледам го – много е красиво, затова и Сезан е живял тук и го е рисувал!; понапам ръката си във водата му – няма разлика, но – не е моето, а чуждо. След това ходих много пъти и на пристанището, и на брега му, видях неповторимите залези и изгреви над него, и все не ме напускаше усещането, че това не е мое.

Аз, антифеминистката, попаднах на ежегодния международен поход за правата на жените. Това също беше едно много необикновено преживяване. Имаше знамена, балони, червени панделки на ръкавите, листовки, платформа с микрофони... Говориха, рецитираха стихове, пяха песни. Възприех го като един добре режисиран спектакъл, с декори, костюми, музика и прекрасни актьорски изпълнения. Жени от различни раси, възрасти, националности и социално положение се чувстваха като едно цяло. Те желаеха да се промени различното отношение към жените и мъжете при наемането и заплащането

на работа, да няма расови и религиозни предразсъдъци, да спре домашното насилие... Странно ми беше, че в него участваха и мъже. Всичко в тази изява беше прецизно премерено. Нямаше вандалщина и простотии. Хората слушаха, запознаваха се и се забавляваха. Колкото до проблема какви права има жената мисля, че с речи не могат да се решат. Необходими са, първо, закони. Второ, всяка жена сама определя параметрите на своята свобода. Бях свидетелка как две млади, красиви и умни журналистки от Алжир тълкуваха мюсюлманските изисквания за облеклото на жената. Едната непрекъснато ходеше в костюми с панталон в тъмни тонове и забрадка, покриваща цялата ѝ коса, а другата не се различаваше от останалите млади момичета на улицата. Първата искаше да се омъжи и да има деца, втората мечтаеше за успешна кариера и много пътувания по света. В многобройните си срещи с представителки на отделните националности отново и отново се срещам с различното самочувствие и поведение. Знам, че всяка жена има право на избор за всичко. Така са ме научили. Така научих и аз дъщеря си. Важното е да не бъдеш икономически зависима. Макар че се запознах с жени, които никога до сега не бяха работили, а ги издържаха съпрузите им, но те също се чувстваха свободни. Значи може и така!

Познанията ми по френски са на първо ниво, а английски знам колкото да работя с компютър. Оказа се, че това не беше никаква пречка в общуването ми през цялото време. Няма логика. Боготворя учението, знанията и владеенето на чужди езици. Истината е, че когато има доброжелателност между хората и да не говорите добре един и същ език, пак се разбирате прекрасно. Изпадах неведнъж в подобни ситуации. Французите ми се смееха, че говоря безобразно езика им, като циганин, но всичко съм успяла да им разкажа – за живота си, за рода си до девето коляно и за „писанията“ си. Прислужницата в манастира беше 77-годишна испанка, която знаеше много слабо

френски, но с която си бърбяхме часове за децата си. Тя има пет деца, тринадесет внуци и три правнучета в Испания. Разказа ми кой какво работи, кой за кого е женен, какви неприятности има в семейството си, най-малката ѝ дъщеря била на годините на моята и също все още не е омъжена, но майка ѝ, също като мен, мечтае да я види със съпруг и деца... Цял час си приказвах на някакъв странен арабско-френско-български диалект и с две арабки, когато ходихме в техния квартал. Беше толкова задушевен разговор за политика, храни, болести, литература и традиции. Едно младо и красиво туркинче, което говореше само малко английски, още щом ме видя и започна да ме сочи и да ми вика „мами“. Аз ѝ обяснявах, че съм „мама“ на Магда, но тя настояваше, че съм „мами“ и на нея. Съгласих се. По-късно тя донесе мобилния си телефон и ми показа на камерата му снимка на нея и майка ѝ, направена на летището в Истанбул. Майка ѝ много приличаше на мен. Все пак сме комшии. А на руски си общувах с арменката Марина, която от дванадесет години живее в Марсилия. Тя е била научен работник по агрономство, но след демократичните промени брат ѝ дошъл във Франция. По-късно успял да извика тук майка си и сестра си с двете ѝ деца, които сега бяха сключили бракове с французи. Марина ми показва различните лица на града – луксозните магазини, където цените са пет-шестцифрени в евро, нормалните супермаркети, откъдето пазарува обикновената марсилка и уникалните старинни сгради. Разказа ми за спецификата на живота тук. Една емигрантска изповед, пълна с много обич за красивата ѝ и дарена с природни богатства родина, но днес бедна и корумпирана. Каза, че много французи я упрекват, че е напуснала страната, където се родила и изучила, но тя ми обясни простия закон на оцеляването, че „щом един баща не може да се грижи добре за децата си, а има втори баща, който го прави това с желание, трябва да се живее при него и да му се благодарят ежедневно“. „За тези дванадесет години как един

път не отидох да потърся нещо, какво и да е то – храна, облекло, вещ, книга и да не го намеря! Как един път не купих нещо некачествено! Има си закони и те се спазват от всички. Знаеш си правата и задълженията и ако ги съблюдаваш – живееш добре и спокойно.“ И ми показа още много емигранти научни работници и с висше образование от бившата СССР, които сега живеят в Марсулия. А аз видях българи. Поплакахме си за изтичането на „сивото вещество“ от бедните страни на разпадналия се социален лагер.

Не съм поклонничка на астрална и паранормална литература, но преживях нещо смайващо. Срегнах двойниците на трима мои приятели, които поразително приличаха на тях, имаха техния стил на поведение и обличане. Бях шокирана. Първата изненада беше италианската стюардеса в самолета. Все едно виждах Мария барабар с очилата и зацепаната ѝ отзад с шиоличка гарвановочерна права коса. Искаше ми се да протегна ръка и да ѝ кажа: „Какво се правиш, че не ме познаваш, Марче!“. Втората среща беше още по-възбуждаваща. Присъствах на представянето на новата книга на една от френските ни домакини – Ан. Тя беше описала историите на четири негърки – емигрантки в Марсулия. Те също бяха там. Имаше и много журналисти и гости. По една време влезе Лидия, състудентка и приятелка на братовчедката ми, занимаваща се от много години със социологически проучвания във Велико Търново. Знаех, че не може да бъде тук по никакъв начин! Но беше тя. Гледах я смяяна. Жестовете, нейният черен панталон и шареното поло, шалчето, късо подстриганата коса с изрусени връхчета, грима, маникюра, голямата чанта от естествена кожа и черното тефтерче... А когато вдигна ръка и взе думата да се изкаже за книгата, първите ѝ думи бяха: „Жо сюи социоложи!“ („Аз съм социоложка.“) Едва не припаднах. На следващата вечер се сблъсках на улицата с двама мъже, вероятно французи, единият от които все едно че беше Чавдар Генев, мой колега и

комшия. Също като него висок и слаб, същата физиономия, с дългата орעדяваща и прошарваща се коса, с тъмносините дънки, светлосинята риза и тъмносиньото рипсено сако, но без вратовръзка – както се докарваше за вечерните си излизания. Изпитах страх, че ако спра и попитам този непознат-познат къде отива, ще ми отговори, че ще гледа най-новия филм като моя колега-киноман. Е, открих, че се случват и такива неща в живота!

Много неща видях в това кратко пребиване – и международен панаир на книгата, където беше представен сборникът с разкази на френски език, а аз влязох за малко в ролята на автор и заедно с другите включени творци раздавах автографи; и неповторимата красота на Екс Санс Прованс; и двореца, издигнат край морето от Наполеон за любовницата му; и огромната библиотека „Алказар“, където се провеждат много културни събития; бях на вечеря с кмета на града; на гости в апартамента на почетния консул на България във Франция, където видях и пипах с ръцете си уникални стари книги и ръкописи; показах ми и крепостта, където се намира чуждестранният легион и под секрет ме уведомиха, че сега в него има и много българи...

Силно ме впечатлиха възрастните францужойки, които на доброволни начала ме придружаваха. Те бяха на годините на майка ми или по-възрастни. Каква разлика само имаше между тях! Живели бяха при различни условия, а сега караха старите си пак нееднакво. Жизнени и спокойни, добре облечени и каращи скъпи коли, те остаряваха достойно като стари катедрали в грижи около семейството, активен духовен живот и развлечения. Беше приятно да си с тях. Много толерантни, те знаеха и можеха толкова много неща. Дадоха ми толкова обич и внимание. Научих от тях много полезна информация. Особено от артистичната 83-годишна баба Колема! Бяха обикновени възрастни дами от френската провинция, не някакви богаташки или знаменитости на Франция. Майка ми оцелява

заедно с много други майки и баби в българската провинция болна, притеснена, унижена. С какво са заслужили това? Не знам!

Аз, средностатистическата българка, излизах за първи път в „белия свят“. Ако не бяха ми поели всичките разноски, нямаше да отида. Знам, че стотици хиляди жени са като мен. Това едноседмично пътуване ми помогна да открия, че съществува и друг живот, освен моя днес тук. Той е много по-спокоен и погреден, с действащи закони, чистота, естетически вкус и повече възможности за реализация. Досега не можех да простя на хората, които загърбваха завинаги България. Да отидеш да спечелиш пари или да научиш повече – го разбирах, но да останеш „навън“ до края на дните си и децата ти да не говорят български, да не идват в родината си – не. Сега не ги съдя – животът е много кратък и те избират да го изживеят добре в чужбина. Не знам, ако аз бях млада, здрава и имах възможност, дали нямаше да постъпя като тях. Когато имаш избор – го правиш, когато нямаш – се примиряваш. Това е страшно потискащо и може би затова след завръщането си, попадайки пак в безработицата, мизерията, мръсотията и безсмислените решения и конфликти в провинциална България, изкарах една депресия, но нали съм жилава балканджийка, я преодолях. Може на някой да му се стори смешно, на друг жалко, но ще има и такива, които ще ме разберат. Все пак доста хора днес не живеем нормален човешки живот, а оцеляваме кой както може!

Пръстен с диамант

„Сигурно довечера има пълнолуние, защото днес всички читатели се държат неадекватно. Още от сутринта се появиха тримата местни луди и двама грозилици“ – си помисли Марга Иванова и затътри уморените си крака по стълбите към втория етаж. Тя беше най-възрастната библиотекарка в окръжната библиотека. На нейните години майка ѝ вече беше пенсионерка и се грижеше за внучетата си. „Сега искат да се удължи пенсионната възраст. С памперси ли ще идваме на работа! А за младите няма свободни работни места. Колко много умни и чаровни момичета и момчета идваха тук на стаж, а сега са продавачки или сервитьорки. Онзи ден един шофьор на такси ми припомни, че аз съм го научила как се работи с каталозите, как се отчисляват и зачисляват книги. Горките деца! Трябва да чакат някоя от нас да се пенсионира или да умре, че да започнат професионалната си кариера. Дотогава ще са забравили всичко, което са учили!“

Тя сложи купчината книги на масичката и започна да ги подрежда по отделите. Сега беше сесия и много студенти идваха да вземат или връщат учебници и помагала. Читалнята беше препълнена. От хранилището непрекъснато се вадеха стари течения на списания и вестници и нови депозитни книги. Всеки търсеше материал за някой въпрос за поредния си изпит. Макар че беше претоварена в такива моменти, тя ги обичаше. Майчинското ѝ чувство беше много над нормата, защото тя се грижеше за двете си дъщери, тримата си внука и за всички млади около нея. С придобитите с годините работа знания знаеше кой е авторът на всеки учебник, коя статия точно къде се намира и за кои произведения изпитва професорът по възрожденска литература... Ето и преди малко едно момиче

търсеше „Маркетинг“ от някой си Дрибъл или Драбъл, а две момчета знаеха само, че учебникът им по „История на стария свят“ е син. Е, някои имаха несериозно отношение към учението. Светът е голям и пъстър. Имаше и от читавото, и от къпавото. И винаги е било така. Дори когато тя следваше преди близо четиридесет години. Вчера една студентка ѝ обясняваше, че търси трите тома по западноевропейска литература от някой си Петеф, Пътеф, абе отпреди половин век, когато вие сте учили по него. Естествено, търсеше учебниците на Пешеф. Толкова ли стара им изглеждаше? Уж все следеше килограмите си и модните тенденции. Напоследък започна да ходи и на йога. Ибсен беше казал: „Младостта е възмездие!“.

В този миг дочу тихичко хлипане от гъното на коридора. Стана и тръгна предпазливо в дългия лабиринт от рафтове с книги. Подмина една двойка ученици, която се целуваше. Позна ги. Бяха се срещнали тук, като връщаха книги един път при нея. После няколко дена все се засичаха, уж случайно, докато миналата седмица момчето се пристраши и се запознаха. Тръгнаха си заедно. Колко пъти е била свидетелка на обяснения в любов из многобройните кътчета в помещенията с книгите, на събирания и разделяния на влюбени, на сцени от ревност, на тайни погледи и скрити въздишки, дори веднъж един мъж предложи брак на една жена, бяха разведени на средна възраст и работеха отсреща в банката. Беше получавала и покани за сватби от читатели, обикновено студенти, които са срещнали своята половинка в тази старинна сграда. Понеже беше романтична натура, се радваше на любовта между хората и страдеше с изоставените. „Защо става така, че толкова подходящи хора не се забелязват? Гледаш ги едни и същи грехи харесват. Едни и същи книги четат. Едно и също ги вълнува, пък тичат подир друг, а той не ги иска или виждаш как ще бъдат нещастни и нищо не можеш да направиш?“ – си мислеше Марга Иванова, докато търсеше кой плаче.

Беше младо момиче. Нито красиво, нито грозно. Едно такова безлично. Русоляво. Облечено в ръчно плетено синьо поло и черни джинси. Беше коленичело до гондолата с любовни романи и нещо търсеше по мокета.

– Какво има? Мога ли да помогна? – попита библиотекарката.

– Изгубих си годежния пръстен, докато търсех книги... – каза то и ревна на глас. – Беше с диамант... Много скъп... Преди месец ми го подари Мишо... Купил го е с парите от бригадата си в Англия. Всичките дал за него... Сега какво да правя? Как да му кажа довечера?

– Спокойно! Ще го намерим. Къде ходи?

– Къде ли не ходих... И в читалнята бях... и на долния етаж търсих „Психология на тълпите“... после стиховете на Бодлер взех... после бях на руската литература за „Престъпление и наказание“ на Достоевски, но го бяха взели... след това ходих в читалнята да чета едни статии от списания... и в тоалетната бях... после дойдох тук да си взема нещо от Сандра Браун... – нареждаше момичето.

– Кога забеляза, че ти няма пръстена?

– Преди малко.

– Как така ще падне пръстен от ръката ти и няма да забележиш? – учуди се Марга Иванова.

– Че той не беше на ръката ми, а в джоба на панталона ми – хлипаше от отчаяние младото създание.

– Защо ще носиш скъп годежен пръстен в джоба си? – недоумяваше библиотекарката.

– Защото не искам нашите да го виждат. Те не харесват Мишо. Казват, че е селски тарикат и иска да се подреди покрай мен. Не са прави! Той много ме обича. Никой не си избира къде да се роди и кои да са родителите му. Не е късметлия като мен – единствена дъщеря на архитект и лекарка, с го-

ляма потомствена къща в центъра на града, вила на морето и още куп имоти... Много е добър. И красив. Ето вижте! – И момичето извади от джоба си малка снимка на чаровно усмихнато тъмнокосо момче. – Нали е сладък?

– Да. А сега да намерим пръстена! Първо ще проверим тук, в гондолата. – Марга Иванова започна търкаво да вади дебели романи. Както и предполагаше, на дъното се появи пръстенче. Момичето веднага радостно възкликна и го грабна.

– Благодаря ви, много ви благодаря! Погледнете колко е голям диамантът! – каза то със светнали от щастие очи и ѝ подаде съкровището си. Хобито на възрастната библиотекарка бяха бижутата, затова имаше доста познания за тях, нищо че в личната ѝ колекция имаше само златна венчална халка и няколко сребърни колиета и обеци. Тя взе пръстенчето и веднага разбра, че това е евтина имитация – позлатен метал и стъкло. Колко много може да ти каже един малък предмет за същността на човека! Значи родителите на момичето все пак бяха прави! Как да му каже сега истината, че е излъгано и употребено?

– Нали е красив годежният ми пръстен? – не скриваше радостта си момичето и Марга Иванова откри голямата промяна, която беше настъпила с него. Любовта го правеше неземно красиво.

– Защо не занесете пръстена на някой златар, за да го оцени? Така ще знаете точно колко карата е диамантът му. Процедурата е бърза и никак не е скъпа. Малко по-нагоре по улицата има един. Много е добър. Идете сега! – деликатно я посъветва библиотекарката и наум се помоли да послуша съвета ѝ.

– Може с Мишо да отидем – отвърна момичето и тръгна по коридора, тананикайки си.

– Не е етично да се води мъж при златар, който да му оценява подаръка! От опит го знам! – провикна се Марга Иванова.

– Права сте. Ще намина някой ден сама – долетя гласът на момичето откъм стълбите за първия етаж.

„Дано по-скоро го направиш, за да разбереш какъв е избраникът ти. А дали това ще промени нещо?“ – си каза тихо библиотекарката и тръгна да се погрижи за други млади с проблеми в библиотеката.

ДИАНА КИРИЛОВА

Родена съм през 1968 г. в Етрополе. Завърших ПИБД, специалност *Библиотекознание и библиография*. От 1988 г. работя в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ – в отдел „Книгохранение“.

Съмнение

Вече цяла седмица, откакто жужаха булдозерите из малкото кварталче останали къщи. Градините на някои още стояха до изпочупените огради. През близката поляна зееха изкопите на новостроящ се блок. Шумът беше невъобразим, а подвикванията на работниците придаваха странна бодрост на тая разруха. Мъже със сини дрехи сновяха насам-натам, давайки си указания. Леко изнервени, те разбутваха зяпачите, които въпреки загражденията се трупаха наоколо. Някои от тях бяха собственици на къщи и не можеха отведнъж да се простят с дома си. Деца с колела стояха срещу голяма фадрома, която изриваше пръст и строшени отпадъци на купища отстрани. Някъде по обед цялата суматоха стихваше и уморените мъже влизаха в един фургон да обядват. Отвътре се чуваше радио и тракане на бутилки. После те опъваха гръб за малко на сянка, преди да продължат. Края на почивката бележеше появата на бай Ангел – шефът на бригадата, който ги приканваше с думите: „Айде момчета“ – и момчетата се размърдваха. Качваха се по машините и жуженето започваше отново.

Почти преваляше обяд, когато до загражденията се появи възрастна жена. Тя се загледа в Атанас, който паркираше отстрани.

- Момче, може ли да ида оттатък? – рече жената.
- Къде оттатък? – малко сърдито отвърна той.
- Ей, там, при моята къща. Още е цяла. Да си откъсна малко люляк.

Насред целия прах и умора на Наско само до люляк му беше. Тук прилича на бомбардировка, а тя да си откъснала. Той остана замислен няколко секунди и после рече:

– Хайде, тръгвай с мене, че готам сега не можеш да стигнеш.

И те минаха по едно дъсчено мостче, направено временно за зор-заман.

Попаднаха в малко дворче с люлякови храсти и изсъхнали лаленца. Покривът беше разпокрит – из вътрешността му се гонеха врабци. Атанас се покачи и накъса колкото можа люляк. Жената го взе и стисна мръсната му ръка, прибра още нещо до портичката и се обърна:

– Благодаря, момче! – рече тя.

А той още неслязъл от гръвчето подвикна:

– Лелю, и аз ще си накъсам от твоя люляк.

– Накъсай си, накъсай, колкото искаш!

– И утре не идвай, че твоята къща може до довечера и да я няма.

Мъжът се огледа, но тя явно вече си беше тръгнала. Той притича през дворчето и се качи в машината. Остави люляковия букет на седалката до себе си. През прозореца чу гласа на бай Ангел:

– Къде ходиш?

– А, никъде. Оная жена върна ли се оттука?

– Коя жена?

Наско запали двигателя и кабината се изпълни с шум. Той гаде на заден, остърга един дувар и подкара към рампата. След няколко часа стигнаха и до къщата с изсъхналите лаленца. Тя падна лесно, като бисквитена. От основите ѝ стърчаха счупените стени. Даже се виждаше с какъв цвят е била боядисана отвътре.

Когато най-последният работният ден свърши, бяха бутнати още три къщи. Работниците се застыгаха да си ходят, а и небето нещо се мръщеше. „Май ще вали“, помисли си Атанас и се отправи към фургона, където мъжете се преобличаха. Придърпа сака и извади грехите си. Огледа се в едно ромбоидно

огледало, прикрепено за стената. Ситен пращец, като брашно бе поленнал по главата му.

– Ние, строителите, рано остаряваме! – изхили се колегата Томко и го перна по косата. – Колко пъти съм ти казал: сложи си шанка и да ти е мирна главата.

– Топло ми е бе, Томко.

Атанас унило се шураше из фургона и кой знае защо не му се тръгваше. Някаква абсурдна, шантава мисъл около жената с люляка се завъртя из главата му и не му даде мира. В края на краищата, кой я беше видял да се връща. „Пада ми се, като им уйдисвам на акъла. Трябваше да я изгоня още като гойде.“

Отвънка бай Ангел чакаше с катинара и нареждаше:

– Много се туткаме. Все аз ви чакам. Айде бе, Томко!

В последния момент онзи се шумугна във фургона и взе нещо. Наско зяпна. В ръцете си държеше провиснал букет, увит в мокър вестник.

– Т'ва люляка съм забелязал, много бързо увяхва. Цветята издържат, той увяхва. Гледам една жена се задава с цял наръч, пък носеше и някакви празни саксии. Абе, тия хора да има как и стените ще си вземат. Може ли, вукам, да те глобя пет-шест стръка, жена ми мре за люляк...

Изведнъж на Атанас някак му просветна. Почувства се глупаво, стана му смешно. Гледаше как колегата се скъсва да бърза: затваряше прозорчето, гасеше осветлението. Сложи сака през рамо и запали цигара на стъпалата на фургона. Не му се прибираше и тръгна заедно с бай Ангел.

– Да ударим по едно? – предложи той.

– Дадено. Едвам ме навъ. Томко, хайде с нас!

– А, не мога. Ще ми увехне люлякът.

* * *

Омръзнало ми е от хора, опасани с жици,
с големи, черни якета, строени в редици
по ескалатори и стълби.

От хора с рапърски шапки,
казващи „много яко“ и „уникално“,
със смъкнати дънки и обици на веждата.

Омръзнало ми е от певици само с едно име,
от жени, забавляващи се с имунизации,
и детски градини, с каталози на
„Била“ и „Фантастико“.

Омръзна ми.

Омръзна...

Не, не заспивам. Просто съм страшно отегчен.
Отегчен съм смъртоносно от бутилирано щастие,
имащо номер на дъното на капачка,
от код на стикер и картинка на вафла,
от текущо живеене и положително мислене,
от разговори за времето
и чувство за безопасност.

Има ли нещо, което не ми е омръзнало?

Да, разбира се. Красотата и мълчанието.

* * *

Той си нямаше майка,
тя си нямаше син.
Събраха се по средата на неделята,
погледаха стари снимки,
подредиха ги
и заживяха в общ албум.

* * *

Тя сложи да готви –
стъклена кокошка в гигантска раковина.
Пусна няколко перли за вкус,
пет-шест скъпоценни камъка,
прибави и едно златно яйце.
И седна на прага... да чака Скъперника.

* * *

Кристална топка, в която вали сняг.
Тя стои на прозореца. Отвън вали сняг.
Небето е купол на кристална топка,
която стои на прозорец. Зад него
вали сняг.

* * *

В чаша със синьо кюрасо
се гонят делфини. Някой отпи
и въздухът рязко намаля.
После една пластмасова сонда разбърка
хармонията до неузнаваемост.
А малкото момченце възкликна:
– Мамо, виж мъртъв желиран бонбон!

РУМЯНА ЛАЗАРОВА

Родена съм на 24 юни 1964 г. През 1982 г. започнах работа в Библиотеката при Русенския университет „Ангел Кънчев“, в отдел „Комплектуване и организация на библиотечните фондове и каталози“. Завърших Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, специалност *Българска филология* през 1989 г., а през 1991 г. – специалност *Библиотекознание и научна информация* в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. През 1995 г. се явих на конкурс в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Ме-

модий“, след което започнах работа в отдел „Каталогизация“, по-късно в отдел „Сводни каталози“ (до закриването му през 2006 г.) и отново в отдел „Каталогизация“ до 2014 г. От края на 2014 г. работя като редактор на споделената база данни COBIB.BG в Национален център COBISS.

Дърво

Защо не съм дърво –
красиво да умирам,
в разкошен цветен сън
покоя да намирам?

И всяка пролет пак
в зелено да възкръсвам,
с най-тихо благородство
в живота да присъствам.

От слънцето да пия –
разперила ръце,
а птиците да пеят
до моето сърце.

И гръм да ме удари –
внезапно милостив –
ще падна мълком възник.
Друг ще остане жив...

Заклинание за продължаваща любов

Къде отива любовта,
обичащите, щом са мъртви?
И влиза ли след тях в пръстта,
угасва ли с дъха откъртен?
Или остава да кръжи,
да благославя други хора?
Не може да се изличи,
тя сигурно остава горе,
като душата на баща ми –
тя може би живее с нас;
обичани – не сме сами,
от раждането до смъртта ни.
И затова ни трябва тя –
любов, която не умира,
да ни обичат и отвъд,
така вълшебството не спира,
причина има всеки дъх,
животът придобива смисъл –
да пренесем нататък любовта,
да продължи след края ни описан.
Неистовата ни душа –
каквото и да я очаква –
твори безсмъртна светлина,
с любов-звезда разпръсква мрака,
тъй жив и мъртъв се обичат,
без оглед на живот и смърт,

целта, дори да не се вричат,
една е – да се съберат,
на друго място, в друго време –
не е ли все едно това?

В една от многото вселени
те сбъдват своята мечта.
Които тук са разделени –
там ще туптят в едно сърце.
Аз вярвам. Знам го!
Ако не мене –
душата ми гържиш в ръце...

Късна любов

До днес къде си бил? Нали
задълно бях се вкаменила,
за сто години може би.
И да възкръсна нямах сила.

Любов? Какво ли значеше това?
Едва-едва си спомнях вече.
Тежеше само мисълта,
че краят е отчайващо далече.

Не чувствах, че съм тук, че още дишам
и всичко беше ясно. И студено.
Нима през зимата гървото знае,
че пак ще стане някога зелено?

Все още страх ме е да назова
нещата с истинските думи –
да не подплаша онова,
което става помежду ни.

Но ако смея да мечтая –
света със тебе искам да открия;
вкусът на живота, за да позная –
една късна любов ще изпия.

Море и гъжд

Над морето вали.
Край на плажа.
Всички чайки под стрехите спят.
Есента и студът
ще накажат
арогантния показан свят.

Под гъжда,
на ръба на света –
чадърът изглежда нелепо.
Аз и мойто дете
на брега на море
пием тихото щастие – да сме двете.

Как целуват се сладки струи
със солени вълни
и съюзът изглежда възможен.
В любовта не е тъй лесно –
боли, че финалът във всяко начало
е фатално заложен.

То затуй и вали –
две солени сълзи
не оставят следи,
ако мокро от гъжд е лицето.
Мига старият фар.

Не отивам на бар,
а към къщи,
ръка за ръка със детето.

От сложното към простото

*...Изведи ме вън от всяка сложност,
научи ме пак на простота...*

Атанас Далчев, „Молитва“, 1927

На младини е лесно да си сложен,
тогава нищо друго не тежи,
провалът ни изглежда невъзможен,
светът събира се в любимите очи.

Все някой ден, обаче, мъката човешка
помита сложността и гордостта.
В безсилие, страдание най-жежко
оставя ни без гръх във пропастта.

И ставаш просто писък, просто стон,
един оголен нерв – до невъзможност.
Животът е достигнал до предел.
Каква ти вече сложност?

Изпепелена после е душата
и няма сили за възвишен звук,
тъй както след пожар в полята
остава само черен цвят. И няма друг.

Смирение

Не съм борец. Не искам и да бъда.
Защото „да живееш по-добре“,
понякога е истинска присъда
и отказ от прекрасни светове,
които раждат се единствено във мрака,
от болка по несбъднати мечти.

А Бог ни гледа и навярно чака
да вдигнем тихо нашите очи,
смирено да приемем най-накрая,
че не „да имам“ – важно е „да съм“.
Мъчително е генем, но пък зная –
щастлива съм понякога насън...

Устни

Преструвам се, че всичко е нормално,
че са далече страшните неща,
а все по-често се усещам
как стискам устни, без да ща.

Сълзите не изчезват без следа,
а всяка дразва по една черта в сърцето;
кошмарите ни обитават собствен свят,
но отпечатват се по малко и върху лицето.

Разглеждам стари снимки и разбирам:
животът на човека е горчив
и изтъняват устните с годините
в усилието да останеш жив.

Опити за хайку

1

Потропва някой –
врабче, душа ли, вятър?
За мама плача.

2

Животът ни е
писане върху вода.
Пиши красиво.

МАРИАНА МАКСИМОВА

Родена съм в София. Завършила съм Държавния библиотекарски институт – с първия випуск на специалност *Научно-техническа информация*, и Санктпетербургския държавен институт по култура, специалност *Информация по култура и изкуство*. Била съм библиотекар документатор в редакцията на списание „Лада“. От 1982 г. до март 2016 г. бях библиограф експерт в Националната библиотека – един от съставителите и редакторите на библиографския указател „България в чуждата литература (Булгарика)“,

отразяващ трудовете на чуждестранните автори за България и изданията на българските автори в чужбина. Имам две издадени книги – „Пилигрим с кашмирен шал“ (съвместно с Богдан Цветанов, 1992) и „Между Земята и Небето“ (2005). Членувам в Съюза на независимите български писатели.

Мои ли са нежните думи
за сладостта на една ябълка?
Мои ли са тежките думи
за раздялата с теб?
Рискувам с нежните думи
(може да свикнеш с тях)
Рискувам с тежките думи
(с тях никой не може да свикне)
Дали рискът да се родя
е единствено мой?

Дали не съм създадена затуй
да кърпя гнездото си с думи?
Все дъждът да избърсва очите ми
И да искам неизбежната истина днес
и да се погубвам, когато се случи?

Да имаш сили да въздъхнеш –
вълна в презръдките на бряг
Да бъдеш люлката му. И една усмивка
Да нямаш сили да останеш сам

И да забравиш себе си –
да нямаш сили за въздишка
Но в люлката една усмивка
Да бъде силата на бряг.

Силуетът на жена
до короната тризъбец
на едно дърво израсло
върху гъното на земята.
Жената полита след мислите си
Дали не иска да се залови за тях?

Усмихни се отвътре
Завържи злите кучета
Не крадец, аз съм гостът неканен
Дойдох, не защото си нямам дом
Крадат само тези, които
нищо си нямат.

Мигове – свити на кълбо от упорство
Градоносни – настръхнали от студ
От една искра – готови да избухнат
И като облаци да се просълзят.

Безспорно всичко спорно е,
но нека да е тихо
след шемета на счупени мотиви
и стъкла
една зелена незабравка се повдига
там дето
незабравата
е
най-тежката вина.

Едно листо събуди мисълта ми
Бе тъй просто и лъчисто
Попита ме, цялото облечено в зелено
Къде са ми цветовете?

Премръзнало,
опърпано,
някога прекрасно
чувство
прекрачи прага ми
и поиска подслон
Бих му дала гните си,
ако знаех какви са, но
Само го презърнах,
за да заспи.

В голямото легло за двама
не мога да заспя
дали затуй,
че теб те няма
или затуй че
Трябва да вървя.

Припада вечерта
и се смалявам
под тежестта на липов аромат

Прибира се денят,
а гласовете му остават

С надежда за
най-хубавото утро
дошло на бял свят.

Отвъд гравитацията
между два облака от нежност
и две целувки на телата ни
след шестото небе от мъка
при седмото небе на радостта
Където няма смърт
Бог дава ми дъха
И ми го взима.

Отвъд река
наречена природа
Сред многолюдие
наречено живот
И в тишина
наречена мълчание
Единствено крепят ме
нишките любов.

МАРИЯ МИРЧЕВА-ДЕЯНОВА

Родена съм през януари 1987 г. в София. Завърших средното си образование в езиково училище с английски и испански профил, след това получих степен бакалавър по *Библиотекознание и библиография*, и продължих с магистратура по *Медийна информация и реклама* в УНИБИТ. Библиотекар съм в НБКМ от 2012 г., в отдел „Книгохранение“. Книгите са моята страст.

Без жал

Връщам се към спомените сиви.
Там, при мрачното кафе,
където слушах те наивно, мили,
ти пълнеше душата ми с лъжа.
Потъваха тез гуми
дълбоко в моето сърце.
Фалшива радост гаде сили,
където бе пресъхнало море.
Търсих те, желаех,
малко щастие в тъмната гуша,
там, където неоткрити плават
дълбоки чувства и слова.
Закичил ме с лъжите подли,
въвлечайки ме в тинята отровна,
подавам аз ръка да те докосна,
а сякаш камък след гъжда гържа...
Остра пронизваща болка...
Остра, отнемаща ума...
Предаде ме лесно, без умора,
без жал ме плени и отхвърли...
Затова сега аз давам ти стуг...
Нека ледът те пронизва до края,
нека той ти бъде любов!

Валентин

Изваяла мисълта все в проекция твоя,
аз вдишвам мечти.

Поредния трепет долавям
и усмихната теб зова.

Пленителен лабиринт
проектираш в душата.

И сладката фея
пробуждаш в мен.

Дава ми тя аромата
на поредната целувка от теб.

Виждам те близо-далечен.

Ти част си от мен.

Живееш в сърцето
загадъчен, скъп образ.

Да, тъй красиво ме обичаш,
бянове сътворяваш от мечти.

Какво е любов с теб научих –
хубава приказка, с малко сълзи.

Тази любов сътворява
истинско щастие в нас.

Ледено сърце

Опитвам се да чуя твоето сърце!
Сякаш е мъртво за моята любов!
В ледено безвремие замряло е явно!
Очите ти в мене все гледат,
мъртвешки отразена съм там,
в едно хладно счупено огледало!
Любовта ти си тръгна,
само омразата обгръща гушите!
Любовта ти замръзна и изстуди и моята!
С друга да тръгваш – недей!!!
Ледено е нейното сърце!
Нещастие прави
студ със студ, знай!

За ужаса на неверния

Живях и търсих,
дирих глътка смях,
крилата си пречупвах и
падах в онзи прах...
Сама оставена в бездънна яма,
седях във непрогледен мрак,
копнеейки за гръх надежда.
Вярвах в твоята лъжа,
ти частица от душата си остави
в толкоз изтормозени сърца...

Вълните на живота
тласкат ме от остров на остров...
Нима слънцето за нас е едно?...
Само чайките в небето знаят где съм аз
и где си ти...
Островът е малък,
но ужасът в очите ти голям
ще ме следва денонощно...
Да, живях в бленувана лъжа...
Убива ме реалността,
но знам кошмарът, закодиран в мен, говори:
– Живях, за да изчистя света от твоята прокоба!

Измамно щастие

Отне ми сетните надежди, мили,
препъване със злополучен край,
за мен пресъхна изворът на сили,
полъхна есен, а жадувах май.

Дори в съня съм прикована птица
върху отломки от несбъднат блян,
заряла в просторите зеница,
съзряла залеза на своя ден.

Измамно щастие пожъна плячка,
порой сълзи срещу безгрижен смях.
Душа човешка – евтина играчка –
след кратка ласка дълго тънеш в прах.

СОНЯ-ХЕНИ

Родена съм в София, където учих в гимназия, а впоследствие продължих образованието си в ДБИ (сега УниБИТ). Завърших през 1983 г. специалност *Библиография и библиотекознание*, като вече и работех в Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“.

Афинитетът ми към Книгата е още от дете, особено към късия разказ и свободния стих – потокът от словесното, изразителното въздействие чрез предаване на много мисли и послания по удивителния кратък начин. Първите ми публикувания са от

гимназията, а по-късно и като по-зряла личност творческите ми вдъхновения бяха окуражени и стимулирани от майстора на сатирата Радой Ралин, който ми препоръчва да публикувам книга в издателство.

В началото на 2015 г. обсъдих и споделих с група колеги от НБКМ идеята да се издаде книга, в която съвместно всички ние, изразители на инверсии и метафори на речта, художници на картини, които рисуваме с думи, да поднесем на читателите събрания от годините творчески плам, страст и интелектуален заряд.

Те (Мухата)

Стоях в средата на стаята, сам с ръце в джобовете и слушах тишината на къщата. Тя ме изпълваше с дишане на спомени, от които заспивах, и от спомени, от които понякога плачех. Този ритуал го криех и само в кътчето на моя олтар го показвах.

Съседите отгоре не изменяха своите навици и винаги бяха шумни, гръмогласни, сякаш с това доказваха всеки ден, че са просто доволни от факта, че са живи... Приближих се до прозореца, а една муха, измамена от прозрачността на стъклото, се заблъска в него с ярост, после престана и запълзя коварно по гладката му повърхност. Знаеше, че я наблюдавах, но не ѝ пукаше, потриваше гъвкави ръчички и изучаваше паузата на грешката си. Доближих се още повече, за да разгледам това поведение и огледах оперението – лъскава, охранена муха от онези със зелените гръбчета и които се смайват от мързеливия лукс от кристален пух. Наклоних глава и се загледах в очите ѝ. Дали ме виждаше? Сигурно, но както казах, не ѝ пукаше и бях сигурен, че даже ми се присмиваше!... За каквото и да ме мислеше, нямаше да ѝ се размине, но ѝ оставих още малко време.

Навън залезът на слънцето се прокрадаваше през празнотата на детската площадка от бетон и от онова пространство от сивота с люлки, откачени от основите им. Единствено на еднокраката пейка улових някакво движение на Тя и Той. Момичето имаше разкошна коса и непрекъснато вдигаше ръка към лицето си, а неговият профил енергично се навеждаше с повторяема настойчивост, подобна на тази, с която мухата потриваше ръчички. Отново и отново се вгледах в това момиче, но лицето ѝ се губеше в залязващото слънце, само мах на

изящна ръка. Взрях се пак и в мъжа и още веднъж да се убедя, че той не ѝ говореше нищо, а просто плюеше в лицето ѝ... Отдръпнах се, за да го оправдая, че не е истина. Но се заблуждавах. В този момент мухата отново се заблъска в стъклото. Не трябваше повече да отлагам за времето ѝ, затова вдигнах ръка и замахнах!

София, 1993 г.

(Из цикъла „Драконово сърце“)

Храм съм и... грях –
в онази затворена Градина
пълзя и се вия.
Как да те забравя?
Заклеймена, безмълвно ще шептя и сълзя...

Любов съм и... тъга –
в онази витражна Икона
живея и се роня.
Как да те изтрия?
Приспана, милостиво ще копнея и сребрея...

Олтар съм и... жена –
в онази забранена Катедрала
светя и се моля.
Как да те преживея?
Изправена на кръст, гола ще се грея
в стаята ти бяла, ритуално осветена...
Аз съм онази Ева, аз съм онази Змия,
на която ти подари
ябълката в Рая...

23.V.2007 г.

Разголено

(Из цикъла „Драконово сърце“)

Сънищата ми не дишат,
заклучени са от сто места.
Отварям очи в разграни небеса
и като взривена е лунната тъга.

Мечтите ми чакат да се преродят,
усмивка непозната са в необятността.
Сред зелените ухания тлее моят въглен бял,
как страстно мога да летя.

Ръцете ми са наточени стрели,
разбиват стени от залеzi безкрайни,
докосват релефи на сиви пещери,
а загъхано и тежко сърцето ми се вкамени.

Различността ми е прозрачна вълна,
преоткри ми Вечността на твоите брегове.
Как искам да присъствам, жива да съм –
именно сега!

28.II.2008 г.

Непредиизвикано

(Из цикъла „Драконово сърце“)

Очите ни се срещнаха в червения аромат на скалите,
като мълния в ириса на бурите.

– Първо в стона на Рая, после в сълзата на Ада.

Желанията ни се разлюляха в зелената кръв на тревата,
като танц безумен на дровен шаман.

– Първо във водопадите на земята, после в кристалите на
ледовете.

Телата ни се стоплиха в бялата самота на росата,
като изгарящ протуберанс на слънчевия диск.

– Първо в сърцето на плътта, после в края на гъжда...
накрая презгърнати умираме – уморени!

10.I.2010 г.

Не на всяка цена

Знаеш – моята гуша е огнена стрела,
като сълза, когато пронизват сърна.
Пулсът ми отброява стъпките, от които се боя.
Мълчанието в милувката на зрача –
като целувка в илюзията на милостта.

Знаеш – крилата няма да отрежа
и детето у мен завинаги ще запазя.
Безмълвно често говоря и в сърцето ти
тихо се ровя – страхът ти е легена преспа,
в която изгарям!

Вървя и се отдалечавам от блясъка на преструвките,
от пасивния гръм – тебеширен дим.
Не помниш, приседнах до леглото и заплаках,
Но не за любовта, а за загубата на естествеността.

Не знаеш, но червеното е синьо острие,
с което гълбая химн и молитва.
И да не знаех, но разбрах сама –
бих така обичала, но не на всяка цена!

7.V.2012 г.

Милосърдие

Притаена на прага, празнотата стаена чака,
някак все още неразкрита, подмолно упорита.
Един звън все още я задържа,
един ритъм я разсейва – не че прагът я стопира,
но достойнство страхът също притежава.

Може би това е милосърдие,
гилотина, от която не боли,
миг, в който времето нажежено абортира,
за да се взре с изтъняла вяра в дъгата многолика,
но без дъжд и молитвата е сива, неучлива.

Все още пулсът я спасява, дърпа, саботира,
а онзи шепот направо я влудява.
Как да чака така, застинала на прага?
Защо ли повече да отлага? Там я чака съвършена,
на друг самотата, още по-красива.

17.X.2013 г.

Не проговарям, а имам толкова да ти говоря,
оазисът ми е стъклен мираж,
гарванови одежди, обругани в катедрален витраж...
Коленичвам в олтар от пропуснати мечти...
И любовта е начин да умираш...

Аз съм просто в лицето на Луната,
кратер от протуберанси и кристали черни...
Моето сърце е моята нощна стража,
най-жестокото ми изпитание тепърва предстои...
И самотата е начин да мълчиш...

Не шептя, а имам толкова да ти нашепвам...
Кръстът ми е огнено крило,
стаено в милосърдие в двадесет и еднограмово перо...
Подреждам в паметта белези от рани в източно Дърво...
И болката е начин да летиш...

Аз съм в леглото на преспите,
барабани от викове безгласни...
Моят ден е устойчивият лик на ветровете,
съвършена гилотина, от която не боли...
И смъртта е начин да обичаш....

Не казвам, а имам толкова да ти разказвам,
различността ми е алена тъга,

обречена пеперуда в края на нощта.

Отварям очи в разграните си сънища...

И мълчанието е начин да простиш...

Аз съм в покоя на онази библейска Градина,

ябълка, разрязана на две,

моят житен клас е молитвата на дъждовете,
гроздове от пшенични зърна, в които бавно се зараждам...

И грехът е начин да възкръснеш...

...Помни!...

17.V.2015 г.

ИЛЗА ТОДОРОВА

Родена съм през 1959 г. в София. Имам завършено висше образование в СУ „Св. Климент Охридски“, със специалности *Българска филология* и *Психология*. В Националната библиотека работя от 1988 г. Явно съм дошла на белия свят с литературните си желания, защото винаги съм знаела, че един ден ще стана писател. От много отдавна се получава по нетрадиционния вариант. Но аз съм доволна, че продължавам да го правя, без да имам необходимост от муза или определена обстановка.

Най-важният билет

Живея в най-прекрасната страна на света – България. Пътувала съм и извън нея, не съм заблуден патриот. Но съвсем осъзнато продължавам да твърдя, че съм заобиколена от абсурди. Ако нещо се получава по правилата, то си е чиста случайност, следователно – пак абсурд. А най-големият абсурд е, че вече ми харесва или по-точно, забавлява ме. От времето, когато започнах да осмислям за себе си тези неща, до настоящия момент е един период, който ми помогна да разбера, че всеки път това е поредното предизвикателство, с което трябва да се справя. И аз се справям. Чувствам се добре във века, в който живея заедно с целия му луд ритъм.

Не знам дали нещото, за което искам да разкажа, може да се причисли към абсурдите, но поне е подобно на тях. Рядко ми се налага да се качвам в автобуси, но станах свидетел на случката точно там. Ако някой все пак се интересува от подробностите, беше по линията на автобус 260.

Седях близо до средната врата и се наслаждавах на един от моментите, когато не правех друго, освен да гледам разсеяно през прозореца или въобще наоколо. До болка прозаично еднообразно, но приятно отпускащо. На една от спирките се качи младо момиче и се насочи с билет към перфоратора. Опитва се да стигне до него свободно, но не успя. Инстинктивно се повдигна на пръсти, въпреки че не беше толкова ниска. Отново се протегна с цялото си усилие, да не докосне младия мъж, който стоеше като изтукан почти пред перфоратора и не даваше никакви признаци, че разбира какво става около него. Момичето не се отказваше, но в крайна сметка изпусна билета си. Той полетя с плавни движения и падна незнайно къде. Младият мъж дори не се отдръпна, за да направи някакво място.

На седалката близо до перфоратора беше седнал възрастен господин, който, като видя какво става, кавалерски се наведе да потърси въпросния билет. В стремежа си да услужи, като начало удари главата си в лоста пред седалката. Но после се наведе отново, само каза, че не би било добре автобусът да спре рязко. За съжаление беше неуспешен опит. Билетът беше паднал някак отстрани и се оказа недостижаем за господина. Очертаваше се ситуация без изход.

В този момент, най-неочаквано младият мъж най-сетне се раздвижи, огледа пространството, наведе се и без особени усилия намери билета. Подаде го на момичето и изненадващо му направи място да го перфорира. То прие жеста с облекчение и побърза да мине назад, с изписано на лицето неудобство.

След като всичко това приключи, чух няколко успокоителни въздишки, включително и моята. Имах чувството, че тези, които станавме свидетели на случката, бяхме изпаднали в почти стресова ситуация – ще се справи ли момичето с билета, или не.

Казах си наум само: „Леле, колко сложно започнахме да живеем!“. Цялото действие се разигра само в рамките на около две минути. И колко по-лесно и по-просто можеше да бъде! За мен имаше два варианта – или момичето да беше помолило младият мъж леко да се килне встрани, дори без да се помества, или той сам да беше се сетил да го направи.

Стигам до извода, че сигурно съм пропуснала и други интересни моменти, защото, докато пътувам, обикновено чета, пиша или се занимавам с още различни и полезни неща. Хубаво е от време на време да си давам почивка от съпътстващите ме занимания. Теоретически, по този начин бих могла да си осигуря и нещо хубаво за себе си, знае ли човек?!

Болка

Все повече започвам да споделям възгледите на гревните китайци, че душата се намира някъде в корема. Усещам болката на това място. Понякога. И всеки път се радвам, когато виждам нещо различно!

Да! Наистина я има тази сивота в нашия живот. Забелязваме ли я? Далеч съм от мисълта, че съм единствената. Най-трудно поносимо ми е сутрин. Всеки ден би могъл да се превърне в прекрасен, в зависимост от мислите ни. Има невероятен потенциал в желанието. Безоблачното небе, цъфналите трендафили или блестящите на слънцето, покрити с пухкав сняг брезички, запазили все още старата си премия! Аромат на липа, носещ се на талази от гърветата, преминаващ спомен, събуден от миризмата на борови иглички. Невероятното богатство на сетивата! Ако започнем оттук, това би било подходящо начало. Възможностите са променливи и безкрайни...

Хубавото е, че дойде по-топлото време. Започнах да забелязвам цветове. Колко много ми липсваха през зимата! Особено болезнено е в часовете, когато се сблъсквам с тълпите от хора – в градския транспорт, на улицата. Като се замисля, даже и на работното място – сиво, тъмносиньо, тук-там кафяво, рядко бежово или червено и преобладаващо черно. Според една теория за цветовете в черно се обличат хора, които имат нужда от повече енергия. Колко ли енергия е необходима на българския народ!

Правя съпоставка с възможностите на сетивата. Мисля си, че не е трудно да внасяме повече цветове в деня, който всеки път ни отправя покана. Защо не я чуваме? Тези разсъждения биха накарали много хора да спорят с мен. Знам. Знам какво

ще ми кажат. Тъжно ни е заради изобилието от причини. Но... сивотата не изчезва.

Слушането на музика е един от начините да разтворим душата си за чудесата на света. Слушането на музика, не постоянното звучене, дори и на най-прекрасно съчетаните тонове в слушалките – навсякъде. За мен първото е лечение, второто – постепенна и доброволна загуба на слуха. Дано да греша!

Без да искам, чувам откъси от разговори. Почти всички са свързани с негативизъм, и то не в края на деня, а още от сутринта. Имам чувството, че повечето изпитват удоволствие да говорят за неприятности, особено ако другият участник цъка с език и потвърждава песимистично казаното. Ненормална ми се струва надпреварата в това кой е по-нещастен от другия. Отстрани звучи като желание за похвала с неприятности. Май не съставих добре последното изречение, но смисълът е точно такъв.

В общи линии, започвам да губя критерия за нормалност. Може би като експеримент, но в никакъв случай не без желание, през цялата седмица се обличах с подчертано светли дрехи. Реакцията на познатите около мен беше еднотипна и съпроводена с учудване. Попитаха ме дали имам рожден ден, дали отивам някъде след работа, дали съм забравила да се преоблека след увеселителен нощен купон... Не обичам да правя впечатление, защото тази позиция не ми е нужна. Но или представите на хората за нормалност са се повредили, или аз вече не мога да бъда нормална. Направо, съвсем се обърках! Има и още! Като се опитам да оборя отрицанието, или събеседникът ми се оказва недоволен и най-често млъква, или ме обвинява, че го атакувам с агресия. Сигурно понякога леко се вживявам в стремежа си да предлагам положително срещу отрицателно, но по-добре позитивна, отколкото негативна агресия. Пак се получи някакво ненормално изречение! Дано не идва момент, в който ще си помисля, че и аз... Засега предпочитам да спра дотук.

Но като че ли няма да мога. Имам няколко въпроса и не се сещам към кого да ги отправя. Защо все ни се иска някой да ни помага? Защо живеем непрекъснато носени от течението на еднообразния делник, който ни налага ограничени правила? Защо винаги се стремим да се нагаждаме към утвърдените от обществото представи? Защо се опитваме да решаваме проблемите си по начини, които не вършат работа? Има неща, които не можем да променим. Има действащи природни закони, с които трябва да се съобразим, за да не ги откриваме всеки път с болката. Но в голяма степен качеството на живота ни зависи от нас. Само няма как да стане мигновено.

Като чета написаното дотук, звучи почти досадно повтарящо се. Но се сещам за още детайли, отнасящи се до сетивата. Наблягам на тяхната уникална сила, защото години наред съм свидетел на това какво значи да нямаш обоняние, да не виждаш, да не чуваш. Има, разбира се, редки моменти, когато душата тържествува, отхвърляйки действителността, с благодарност към невъзможностите на сетивата. Направо чудесно спасение! Не съм от тези, които дори за миг ще предпочетат това състояние. Да, никой не е толкова силен, че да може непрекъснато да понася травмите от действителността в неизчерпаемото им разнообразие. Но предпочитам да се справям с тях, докато вървя към върха на някоя планина, докато съзерцавам изгрев над море, докато се радвам на изящните движения на плуваща риба или сред тишина в домашната градина с чаша червено вино и уникален български кашкавал...

На мен сетивата са ми безумно необходими. Знам, че това е свързано и с болка. Но докато имам нагласата всеки ден да преоткривам хубавото, ще се радвам, че живея. Светът винаги може да ни се покаже и откъм чудесната си страна. Важна е силата на желанието. Желанието за прекрасното. Прекрасното, което със сигурност съществува около нас. Протегнете ръка, затворете очи и поускайте...

Историята на един болничен лист

Съществувал някога на света един най-безобиден и с нищо неразличаващ се от себеподобните си болничен лист. Това обаче било само на пръв поглед. Този болничен лист по неволя станал герой след дълги митарства и куп объркани обстоятелства.

Най-напред дошло време за неговото създаване. Отишъл човекът в светлия и уютен частен медицински център и зачакал. Не че нямал предварително записан час, но се оказало, че отговорното лице ще пристигне с около шестдесет минути закъснение. Човекът никак не бил доволен, но нямал друг избор. Седнал и мълчаливо оплаквал наум изгубеното си време. След написването на болничния лист заплатил двадесет лева за услугата и се прибрал у дома.

Но за току-що създадения чистичък и нов болничен лист следвали госта неприятни изненади. Като начало имало разминаване в датите с два дни. И така, като се поразходил до служебното място и се върнал обратно, той трябвало да бъде анулиран и пренаписан с вярната дата. Наложило се човекът да се върне в частния медицински център, спазвайки часовете, определени за тази цел. Но отново не успял, този път защото пристигнал с шестдесет минути по-късно от първоначално обявения час. Болничният лист останал да чака до следващия възможен път.

Напълно озадачен от неуспешните си опити, човекът решил все пак да направи справка кога точно трябва да отиде в центъра, за да може най-сетне да свърши работа. Отговорили му съвсем безотговорно. Часовете се спазвали, ако има пациенти. В противен случай отговорното лице си тръгвало, тъй като не можело да си губи времето. Дълго се чудел човекът кой на кого всъщност изгубва времето, но нямало що да стори. Бол-

ничният лист му бил необходим. Имал намерение, но толкова много бил притеснен от всичките тези безсмислени истории, та забравил да напомни на служителката, че медицинският център съществува благодарение на нещастieto на всички пациенти, които го посещават. В крайна сметка получил уверение, че този път може да гоиде, когато му е удобно. Болничният лист ще бъде написан и ще го чака. Дълбока въздишка се отронила от гърдите му. Най-сетне светлинка в тунела! Да, ама не, както се казва в подобни случаи. Пристигнал навреме, в часа, който предварително обявил, че му е възможен. Вратата била заключена. Е, не било чак толкова лошо, защото след малко служителката все пак се появила. Взел човекът подадения му болничен лист, без да го погледне, и бързо си тръгнал, сякаш искал по-скоро да се махне от това място.

Но отново допуснал грешка. Този път, след поредното отиване и връщане до служебното място, болничният лист се оказал с невярна година. И за съжаление, единственият начин да се поправи грешката било връщане в медицинския център. Сега обаче човекът се обърнал направо към лекуващия лекар. И, слава Богу, най-накрая бил сложен край на дългите пътешествия на нашия заслужено станал герой болничен лист. Докторът не можел да се начуди как е възможно получаването на подобна грешка, след като всичко било заложено автоматично в програмата, но фактът си бил факт.

Поредната въздишката на човека най-накрая сложила точка на многократните му опити да получи срещу заплащане така нужния му... най-обикновен болничен лист.

Защо ли изведнъж се яви в съзнанието ми известната фраза: „Боже, пази България!“.

Куче

Ако някой ми беше казал, че ще ходя от къща на къща да разнасям писмата, които мобилните оператори изпращат до абонатите си, със сигурност нямаше да му повярвам. Но животът, за който продължавам да мисля, че е чудесен, поднася всякакви изненади. В настоящия момент всичко е със стойност минало – време, хора, събития. Дори когато за пореден път си припомням случката, пак се запитвам дали наистина е било. Само че дъщеря ми също беше не само свидетел, но и участник.

Беше тих, късно пролетен майски ден. Може и да беше случайно, но действието се развиваше в един от прекрасните моменти на деня, когато времето сякаш спира за кратко. Слънцето клонеше към залез и цялата природа се приготвяше за отмора. Всичко утихваше в очакване на нощната прегръдка.

Отивайки към спирката, бавно вдъшвах последните, почти изчезващи аромати от цветовете на нископланинските храсти и растения. Докато чакахме с дъщеря ми автобуса, реших да отворя чантата, за да проверя колко писма ми остават за следващия ден. Защо направих опит да видя и къде съм си сложила картата за градския транспорт, не знам. Не успях да я намеря и си казах, че съм я пхнала някъде между писмата. Но последва почти паническа реакция от мозъка ми, защото така и не я открих. Отново прегледах цялото съдържание на чантата си. Напразно. Най-вероятно я бях изгубила по пътя. Не можеше да свърши работа на никого, тъй като беше със снимка и с моето име. Затова предложих на дъщеря ми да се върнем донякъде обратно, като се разделим, за да не губим време. Започваше да се стъмва и трябваше да се прибираме. И двете бяхме достатъчно уморени от дългите обиколки, но нямаше друг вариант. Моят опит се оказа неуспешен. Внимателно се взирах тук и

там, беше без резултат. Връщайки се обратно, отдалеч дочух, че дъщеря ми плаче безутешно. Искаше ми се да се затичам, но от притеснение разбрах, че няма да мога. Когато накрая се доближих до нея, имах чувството, че е минала цяла вечност. Щом ме видя, тя се разплака още по-силно. И като канак на всичко, за най-голяма моя изненада, държеше в лявата си ръка картата.

Мина доста време, докато се успокои и ми разкаже подробно цялото си преживяване. Така и не успяла да стигне по-надалеч. Едва ли не от нищото ѝ се явило едно куче, което държало някакъв предмет в устата си. Самотата и настъпващият мрак засилвали още повече чувството ѝ за страх. Когато видяла и приближаващото се към нея животно с незнайни намерения, тя се свила и започнала да се разтърсва от ридания. Но кучето застанало пред нея и я чакало да си вдигне главата. Усещайки, че то все пак няма да я нападне, се претрашила да го погледне. То стояло кротко на едно място и в устата му била моята карта. С целия си ужас, дъщеря ми протегнала ръка и я взела без никакво съпротивление от страна на кучето. След това то си тръгнало и тя нямала дори желание да види накъде се изгубило. Каза ми, че сякаш изчезнало така, както дошло – в неопределена посока.

Отначало си казах, че тя си е измислила цялата история от страх, но не беше така. В разказа съществуваша много истинни подробности. Признавам, че имаше и един елемент, който беше на границата на действителното, но дъщеря ми твърдеше, че било точно така. Кучето много приличало на нашето, което бяхме изгубили преди няколко месеца. Честно казано, това ми звучеше странно. Дори ми се струва, че колкото повече време минава от случката, толкова повече започвам да пренасям събитието към небивалицата. Казват, че очите на страха са големи, но дали чак толкова?

На другия ден тръгнах да разнасям писмата сама и използвах възможността да поразпитам хората за героя на нашата случ-

ка. Описвах го подробно, търсех информация за него по всякакъв начин, но никой не познаваше и не беше виждал подобно куче. Това определено засилваше неверието ми в разказа на моята дъщеря, но никога не ѝ го казах. Продължавам да се чудя дали тя беше съставила тази случка, или тя наистина е била факт.

Части от несъвършенството

Има нещо не съвсем нормално в това бясно препускане! Нагпревара с времето! Осъзнат стремеж за догонване на невъзможното! Желание за поемане на още и още. Питам се само докога? Знам, че няма отговор. Докога няма да има? Затворена верига от съвременността. Или моята?! Нямам и капка съмнение, че се справям. Но докога?

В един такъв забързан ден трябваше да се отбия за малко в точно определен магазин. Но по ирония на често повтарящата се практика, носех гребни продукти, които се продаваха в същия магазин. Застанах пред металните клетки за съхранение на багаж с надежда. В портмонето си няхах цяла монета от 50 стотинки. За пореден път установих, че съм в клопката „бързо и веднага“, но трябваше да се примиря. С първата клиентка не успях, защото тя отключи багажа си и си тръгна мигновено. Докато да поема гръх и предложи замяна на монетите, вече я нямаше. Зачаках следващия излизащ с покупки. Но минаха няколко души, които се насочиха директно към изхода. Колкото и да ми се искаше да стане по-бързо, не се получавахе. Няхах избор. За миг ми мина през ума мисълта да поискам услугата от мотаещите се напред-назад охранители, но след това се отказах. Стори ми се някак неудобно. Освен това беше невъзможно да не се яви подходящият за моето желание човек.

Обърканото ми мислене придоби яснота. Госпожа на средна възраст с бърза стъпка приближи клетките за багаж. За малко да я изпусна от радост! Но отговорът ѝ беше отрицателен. Били ѝ нужни за друго нещо. Почти беше готова да воюва срещу разочарованието ми. Преглътнах. Ще се яви някой друг! Другият се оказа мъж – на средна възраст. И очевидно не бързаше много. Казах си, че този път непременно ще успея. Усмихнах

се и любезно го попитах. Но отново имаше отказ. Даже ми обясни, че му трябвали всеки път, когато пазарувал в магазина. Единственото, което можех да си помисля в този момент беше, че съм ужасно непрактична. Как е възможно да не съм се сетила за този вариант! Е, казах си, явно чакането продължава. А погледнато най-общо, не исках много, само размяна на монети. Започнах да осъзнавам, че това е поредният абсурд. Смисълът му потъваше в монетата от 50 стотинки. И къде се губеше мярката? Толкова ли е трудно да се наруши някакво правило, за да помогнеш на някого? Просто така, без други съображения. Много ли е наистина да направиш добро? Какво от това, че монетата, тази едва ли не скъпоценна и единствена монета от 50 стотинки ти трябва за друго? Какво от това? Толкова ли е невъзможно да обслужиш на непознат, та дори и без замяна? Знам, че никой не е съвършен, но на практика аз стоях пред вътрешния вход на един магазин и не можех да вляза заради 50 стотинки. Може би, въпрос на гледна точка! Или диагноза егоизъм. Спирам, защото пак ще се заплетам в объркани мисли!

Вече закъснявах, но и вече не исках да се откажа. Не заради нещото, което трябваше да си купя, а защото не желаех да си тръгна с непрекъснато натрапващата ми се от околното пространство теза, че хората били лоши. Според мен не са добри само условията, при които са принудени да живеят. Но винаги има изход, дори и в моя случай. Знам, че ще се справя, само още малко време! Внушавам си, че охранителите вече ме гледат подозрително. Е, прикрито дебнех клиентите, но мисля, че не ми личеше.

Следващият, към който отправих преливащия от любезност въпрос, беше мъж, малко над средната възраст. Той пък не разбра какво го питам. Усмивката ми застина в пълно отчаяние. Добре, че зад гърба ми се появи съпругата, за да му преведе. За миг се усъмних дали говоря на родния си език, но беше само за миг. Като че ли попрекалех с английския стил на общуване! И

като че ли човекът не беше особено интелигентен. Но о, чудо! Когато най-малко очаквах, се появи възможността свободно да премина през заветния вход. Усетих, че му благодаря някак сконфузено и бързо се шмугнах през вратата. Всъщност какво щях да купувам? Не, не се побърквам, сетих се и всичко е наред. Май някой ми прошепна: докога? Сигурно така ми се е сторило!

Папагал

Искам да направя най-интересния подарък за рождения ден на сина ми! Мислех си, че би го зарадвало нещо наистина по-различно. Тази година навършва десет. А това си е кръгла годишнина! Синът ми съвсем не е от децата, които си имат всичко. Но точно заради това ми се ще да го изненадам с нещо оригинално или по-скоро, с нещо живо. Реших да му подаря папагал, и то такъв, който говори! За мен също ще бъде забавно. Пък и е възпитателно Тони да има постоянен ангажимент. Да му дава храна, да му сменя водата, изобщо – да се грижи за него. Знам, че в началото на жена ми няма да се хареса присъствието на папагала, но после ще свикне. Спирам с разсъжденията, справих се с решението, душата ми е радостна, а това значи, че всичко е наред. Вече съм готов да отида в магазина.

Както можеше да се очаква, изненадах и двамата вкъщи. Но синът ми наистина беше щастлив! Аз – още повече, защото успях да постигна целта си.

Преглътнах с усмивка първото мрънкане на жена ми и си казах, че следващият път ще ми бъде по-лесно, а с времето всичко ще се оправи. Папагалът явно се чувстваше добре сред нас, тъй като не го затворихме в клетка. Оставихме го да си живее като член от семейството. След две-три седмици адаптация беше време и да проговори. Но той мълчеше. Опитвахме се да го учим на определени думи, но единственото, което се получаваше в отговор, беше да си върти главата и да ни поглежда строго ту с едното, ту с другото око.

Отидох отново в магазина, откъдето го купих, за да попитам правилно ли сме се разбрали за моето желание. Увериха ме, че няма грешка, може би сме прекалено нетърпеливи. Върнах се с идеята за известно време да не му обръщаме специално

внимание – нещо като наказание. Обаче липсата на внимание не промени неговото отношение към нас. Остана си все така безмълвен. Това като че ли започваше да ме изнервя, но на този етап беше поносимо.

Тогава реших, че е добре да поканя приятелите си на гости. Събирахме се, когато можем, в чисто мъжка компания, защото... Не искам да засягам по никакъв начин другия пол, но именно тогава се чувствахме напълно спокойни. Можехме да си позволим всичко, което ни освобождаваше от натрупаното напрежение – нарушавахме общоприети правила безконтролно и си разказвахме преживявания от всякакъв характер. Нямаше кой да ни прави забележки и накратко – бяхме щастливи. След първата чаша изпито уiski им разказах за папагала. Тайно се надявах някой да ми подсказе отговор за нежеланието на птицата да проговори. В противен случай не ми оставаше нищо друго, освен да го върна, а тази мисъл никак не ми се нравеше. И да си призная, излагах се пред сина ми. Защо това упорито същество не проговаряше? Какво ли витаеше в малката му главичка? Толкова пъти бях гледал говорещи папагали по телевизията! Забавлявал съм се от сърце, а сега, когато го имахме наистина, той проявяваше инат и дори не правеше опит да отрони дума. Може би ние грешахме някъде. Къде ли? В резултат на всичко това се чувствах напълно объркан.

За моя изненада, приятелите ми проявиха голям интерес към папагала. Всички искаха да го докоснат и да му се порадват. Искрено се опитвах да ми дават съвети, но нито един от тях не ми се струваше подходящ като ключ към сърцето на птицата.

След третата изпита чаша с уiski някой предложи да гадем и на папагала. Идеята да го напием се хареса на компанията. А най-неочаквано и животинката нямаше нищо против, даже приемаше напитката с явно удоволствие. Кратко забавление, съпроводено с много усмивки! Папагалът залитна два-три пъти, катурна се където завари и бързо заспа.

На другата сутрин бях събуден от почти истеричните викове на жена ми: „Тони, ела! Тони, ела!“. В първия момент не можех да осъзная какво става, защото бях заспал на канапето в хола. Беше неделя, следователно не бързахме за работа и за училище. Защо тогава жена ми викаше толкова силно и какво всъщност се беше случило? Почти разсърден, с нежелание се надигнах от леглото, насочвайки се по посока на гласа. Но в следващия миг вече бях напълно събуден, със силно туптящо от неочакваното явление сърце. Папагалът беше кацнал на един стол и крещеше с гласа на жена ми: „Тони, ела! Тони, ела!“. Май трябваше да се радвам, а аз продължавах да стоя изопнат като струна и вероятно с глупаво изражение на лицето. Все още се чудех дали е сън, или истина.

Малко по-късно дотича и синът ми, който беше изпаднал в недоумение. Беше се втурнал към мен за помощ, мислейки, че се е побъркал, защото търсеше обяснение на това как е възможно да вижда майка си в кухнята и в същото време да чува гласа ѝ от хола.

От този ден нашият домашен любимец не само започна да говори, но стана и доста словоохотлив. Понякога дори се налагаше да го затваряме в друга стая. Аз обаче, без да казвам на никого вкъщи, от време на време, тайно му давах по малко уиски. Не знам дали наистина това му помагаше да се чувства благоразположен към говор, но честно казано, беше ме страх да не млъкне отново.

И за мен тази история все още е странна, но е самата истина. Синът ми има някаква хипотеза, че папагалът е пренесен с кораб, на който моряците са се забавлявали, като са давали алкохол на папагалите, предназначени за продажба и са наблюдавали за развлечение пиянските им прояви. Колкото и умен да беше нашият любимец, нямаше как да ни разкаже. А дори и да беше вярно, вече нямаше никакво значение.

ДАНИЕЛА ЛУКА ТОНЕВА

Родена съм на 27 ноември 1958 г. Учила съм в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Работя в НБКМ от 10 юли 2013 г. като служител в „Човешки ресурси“, а от 2 юни 2014 г. – като оперативен счетоводител.

Приказките на Нешерезада за незапочналите приказки

Приказка номер 1

За нормалните нещотърсачи

Имало едно време едно Източно царство. Има ли царуване, има и слугуване, има ли слугуване, има и служители, които пишат приказки, за да има ред и сигурност, както в царуването, така и в слугуването. Чудни били тези приказки. От стари времена имало такава, която разказвала как избили всички старци и се намерил само един син, който не предал баща си на заколение. В нашата приказка пък излязла мода да предават и продават майка си и баща си, брат си и сестра си, и всеки, който се случи.

Живеел в това царство един обикновен Иван. Иван имал работа, жена и деца, които се страхувал да не загуби. В мисълта за имане и в страха от губене се състояла всичката му нормалност. Освен Иван, както си му е редът, имало Драган и Петкан.

Драган мечтаел да стане човек. Знаел отнякъде, че в затвора може да попадне на хора, но не било сигурно. Имало риск да попадне на някой извънземен, а не бил любител на извънземните. Рискът бил голям и Драган избирал да стане нормален.

Петкан пък искал да стане извънземен. Знаел отнякъде, че по психиатриите ходят извънземни, но не било сигурно. Повероятно било да попадне на луди, а не бил любител на лудите. Петкан също избирал да стане нормален.

Имало и луди, разбира се. Лудите никога не свършват. Но повечето от поданиците в Източното царство били нормални. Имало даже по-нормални и от Иван, и от Драган, и от Петкан.

Имало толкова много нормални самодейци, които правели чудеса, за да се доберат до служителите на сигурността, заради принципа да не остане ни един неомаскарен на света. Е, не винаги само от принципност. Понякога заради някой изпит в Университета, командировка в чужбина, прилична служба или някоя друга благина.

В зависимост от цената на благините и степенята на злините, които нормалните съумявали да причинят на себе-подобните, не дотам нормалните и напълно лудите, имало постоянно преливане от нормалните към служителите. Така служителите станали многобройни и накрая от нямане какво да правят, правели доноси един против друг. А междувременно, тъй като се и кръвосмешавали, се оформили две породи – нормални служители и служещи нормално. Между тях нямало кой знае каква разлика, освен тази, че някои от нормалните служители знаели, че приказката ще има край, а останалите не знаели. Малкото напълно луди били по затворите, а не дотам нормалните – по психиатриите, и идилията била пълна. Имало хляб и паста за всички, а раят бил така добре организиран, че даже от Бог нямало нужда.

Но приказката станала твърде дълга и отегчителна и онези, от нормалните служители, които знаели, че приказката ще има край, един ден взели, че я прекратили. Настанала всенародна радост.

Всички били сигурни, че ще започне нова приказка.

И докато чакали, за да се занимават с нещо, започнали да търсят виновни за така дълго продължилата приказка. Това занимание не било избрано случайно. От всичко най-добре умеели да търсят виновни и лесно ги намирали. В старата приказка нямало Закон за защита на личните данни, лесно се разкривало, че Иван има майка и баща, и лесно се доказвала вината му, че има или няма и сестра. Тази леснотия идела от това, че приказката имала писатели и продуценти, сценаристи и режисьори, освети-

тели и озвучители, даже и актьори – всичките нормални, както си му е редът. Но старата приказка била приключила и сега не се намирал творчески екип, който да съчини нова леснотия.

Сега виновни не се намирали. Колкото повече търсели, толкова повече не намирали. Къде ли не търсили, кого ли не търсели. Стигнали до чужбина. Спомнили си за Бога. Знаели отнякъде, че той знае как се търси и намира. Потърсили го в храмовете. Но Бог я карал по своя сценарий и отдавна бил напуснал храмовете. При това без бой, за разлика от служителите.

Минавали години. Хлябът за всички свършил. Паста имало за малцина. Нормалните измирал в търсенето. Измрели и малкото луди. Не всички. Лудите никога не свършват. Понякога се появявал някой луд, който се сещал за някоя възможност и новата приказка най-после да започне. Случвало се даже да напише някой и друг ред от нея. Но само толкова. Я продуценти не намирал, я на актьори не случвал. Възможността се изнижвала и търсенето продължавало. Какво ли не търсили?! Къде ли не търсели?! Търсили майка си и баща си. Търсели под вола теле. По едно време търсили виновни, че приказката дълго продължила, по друго пък, че бързо прекратила.

Никога нищо не намерили, защото тези нещотърсачи се били превърнали в търсачи на търсенето.

Новата приказка не започнала.

В следващата приказка Нешерезада ще ви разкаже как новата приказка не започнала за лудите нещотърсачи.

Приказка номер 2

За лудите нещотърсачи

В Източното царство имало и луди. Те били много малко, но за сметка на това много луди. Как се разболявали и как полудявали, не се разбрало. Генетично обусловена ли била тази лудост, средата ли предизвиквала отключващите моменти, дали защото не искали да предават майка си и баща си, или защото чели много книжки – нямало еднозначен отговор. Имало луди, чиито родители били по-луди от децата си, но имало и луди, родителите на които били съвсем нормални доносници. Средата била еднаква за всички. Да се твърди, че от любов към ближните не предавали майка си и баща си, било неоснователно. С това непредателство те нанесли толкова страдания на всичките си роднини до девето коляно, колкото не биха им причинили, ако ги бяха продали за по-малко от тридесет сребърника всичките заедно. Не било и от книжките, защото същите книжки били чели и нормалните, само дето не им вярвали.

Лудите лекували в затворите. Лечението се провеждало от нормални служители, които успявали да излекуват повечето луди и да ги върнат в царството на служещите нормално.

На това място Нешерезада се спира, защото се чуди и се мае как да опише самото лечение. Тя разказва приказките си само за принцове и принцеси, защото само те заслужават да се приспиват по приказан начин. Разказът за терапията обаче е неподходящ дори за събуждане на придворните кучета и Нешерезада решава да го прескочи. Все пак трябва да отбележи, че електрошоковете били толкова много и химиотерапията така силна, щото повечето от лудите измрели. Много малко от малкото луди си останали луди. Те не само че не се излеку-

вали, нито измрели, но от луди станали още по-луди. Никакво лечение не могло да им повлияе.

Както и да е, и за тях дошъл денят на всенародната радост, когато приказката приключила. С малко закъснение, защото новините трудно стигат до затворите, и те взели участие в празниците. Е, не колкото нормалните. Нормалните се радвали повече и по-дълго. Нали били много повече от лудите, а колкото повече, толкова повече. Освен това приказката отдавна им била омръзнала, а всичко е лъжа, истинско е само отегчението. Тъкмо нормалните донесли новината за края на приказката, точно те организирали този край и всенародните тържества. Откъдето и да го погледнем, на тях се полагала повече радост.

Макар и със закъснение, и лудите стигнали до празничните трапези. Някои даже успели да похапнат от остатъците. После се отправили към храмовете. Но какво видели там?! Освен обичайните служители, които и по време на приказката се подвизавали в божията обител, сега цялото царство се било изсипало в нея. И всеки търсел нещо. Кой майка и баща, кой брат или сестра, кой волове, кой телета. Добре, че Господ далновидно, предварително бил напуснал храмовете, иначе не се знае какво щяло да му се случи. Имало риск да се задуши от благовонията, да изгори от свещите или да бъде стъпкан от навалищата. И след като за Бога нямало място, как да има за някой луд?

Макар и със закъснение, и лудите стигнали до чужбина, на запад от рая. Хубаво било там. И кучетата ходели по фризьори, за разлика от източните кучета, които водели люти битки за къшей хляб край кофите за боклук и с луди, и с нормални. В Западното царство имало и хляб, и паста за всички и по много. Ясно било, че там има друг Бог. Потърсили го нашите луди, но по това време Западният Бог с огнен меч берял ябълките от дървото на живота в едно друго царство. В него текли реки

от мед и масло, и то не било ни на изток, ни на запад от рая, а било царство от рая в центъра на Близкия изток.

Не намерили ни Източния ни Западния Бог, нашите луди се върнали в Източното си царство и измрели, а някои оздравели. Не всички. Лудите никога не свършват.

Принцовете и принцесите очакват да научат за кои нещо-търсачи новата приказка все пак започнала, но истината ще прозвучи твърде несправедливо и неправдоподобно и за да не стане така, в следващата приказка Нешерезага ще им разкаже за рая в Истока, където вечно искат, всичко имат, и винаги плачат – царството на Боговете и царете и всички незапочнали приказки. И когато чуят райската приказка, всички ще се успокоят и развеселят, тъй като ще разберат, че всичко е добро, щом от рая е дошло.

Приказка номер 3

За богоизбраните нещотърсачи от центъра на Изтока и техните братя в забравената от Бога Източна провинция

Имало преди много времена едно царство, а преди да е имало време, това царство било рай. В рая нямало цар, комуто да се служи, нито храм, където да се лъже. Всеки правел каквото му се иска и искал, каквото му се ще. Имало само един служител и това бил самият Бог. Достатъчно било богоизбраните да вдигнат взор към небето и от него падала манна небесна, да ударят с тояга по скала и от нея потичала вода. Когато генем имало горещини, Бог разстинал облаци, да имат сянка и прохлада, а когато нощем имало мъгли, изпращал огнен стълп, да имат топлина и светлина. Дрехите на богоизбраните не овехтявали и сандалите не се износвали по четиридесет години. Нямало битка, която да не спечелят, и нямало робство, от което да не се измъкнат.

Сигурно ще се зачудите как попадали в робство, след като били богоизбрани и съвсем ще се смаете, като научите, че хилядолетия прекарвали в робия, а кръвта им се проливала толкова много и така жестоко, както и колкото на никой народ по земята. Злото дошло от един договор, който съвсем не бил в Божия интерес, но Бог сглупил и го сключил със своите любимци – любовта е съня. Този договор бил неравностоен. В него Бог се задължил да изпълнява всичките им желания, каквито и да са те. Срещу това те се задължили да не лъжат и крадат, да не ходят по врачки и баячки и да не предават, нито продават майките и бащите си, и братята и сестрите си.

Моите принцове и принцеси съвсем ще се изумят, като научат, че богоизбраните не пожелавали да правят толкова малко, срещу това, да получават толкова много.

Истината била, че за богоизбрани се провъзгласили самите те, поради глупостта на Бога да склочи този договор. Иначе по нищо не се различавали от братята си в Източното и Западното царство. Само дето гумите летят, а писаното остава и поради тази причина, за да не обяви някой договора̀т им за нищожен, богоизбраните твърде пунктуално го записали, а също и безбройните анекси към него.

От договора става ясно, че те били алчни и жестоки, лъжливи и крадливи, също като братята и сестрите си в другите царства. За всичко имали двойни мерки и теглилки и за най-дребния си интерес не само предавали и продавали и майка си, и баща си, но ги и избивали. Рядко, много рядко и съвсем случайно се намирал по някой луд, който да изпълни задълженията си по сделката с Бога. Обичайно вкупом съгрешавали и Бог вкупом ги продавал, предавал или избивал по образ и подобие на собствените им дела. Всеки път, когато се озантявали в беззаконията си, Бог, верен в любовта, с радост ги благославял, и всеки път, когато я подкарвали, както си знаят, Бог, огнен в яростта, със същата радост ги изтребвал.

Тогава започвали да плачат и да се молят. И тъй като нямали правда, на която да се основат, те се позовавали на лъжата, че са богоизбрани. Бог им припомнял една от клаузите по договора, че не ги е избрал, за да узнае светът за тях, а чрез това, което се случва с тях, светът да познае него и че нямат право да се оправдават с редките случайни праведници, каквито те не са, защото във висшата математика безкрайно малките величини се считат за нули. Но те висша математика още не били учили.

При все че тая история се повтаряла седемдесет пъти по седем, богоизбраните не се поправяли и не избирали да ходят по пътищата, които Бог предпочитал. За това неизпълнение Бог зле ги наказвал, но своите задължения по договора спазвал и изпълнявал всичките им желания, които били кое от кое по-безумни.

Но най-безумното, което изумило даже самия Бог, било желанието да имат цар. Цялата работа била в това, че царствата си имали царе, и с Бога контрахент богоизбраните се чувствали демоче.

Трикратно Бог се опитал да ги вразуми. И той прибегнал до техните похвати да моли, да се обяснява и да се позовава, но те не отстъпили.

И този път отстъпил Бог, и този път изпълнил задължението си по сделката. Даже им помогнал. Назначил им за цар най-хубавия, най-умния и най-добрия от тях – точно както си е по сценария на всички приказки.

Но има ли царуване, има и слугуване, а слугите освен за реда и сигурността, отговарят също за узаконяването и на користта, и на мерзостта.

Приказката с този първи цар на богоизбраните не продължила дълго, за разлика от приказките на техните братя в забравеното от Бога Източно царство.

Много скоро и Бог, и богоизбраните се отежели и отвъртели от добрия умник и красавец, защото той бързо затънял и погрознял, а от добрината му не останал и помен.

Разбрало се, че потребностите от воюване и слугуване предизвикват и деструкции във всяко царуване.

И за да се съкрати процедурата, този път Бог и богоизбраните с квалифицирано мнозинство, клонящо към 100 % изборно участие, избрали следващия цар.

Той бил грозен шут и последен слуга в двора на първия цар.

От тогава и до днес шутове и слуги наследяват всички благини.

Така се случило и в забравеното от Бога Източно царство.

Те никъде не ходили, нищо и никой не търсили, за разлика от лудите и нормалните нещотърсачи, защото били там, където

трябвало да бъдат и каквото трябвало да бъдат – шутове и слуги на предишния цар.

Само за тях започнала новата приказка.

Край на приказките

2005 г.

МАРИЯ ТОТЕВСКА

Родена съм на 2 ноември 1991 г. в Севлиево. През 2010 г. завърших ПГМЕТ „Ген. Иван Бъчваров“ в родния си град, специалност *Електронна техника*. Сега завършвам висшето си образование във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, специалност *Библиотечно-информационни дейности*. Вдъхновението ми да пиша стихове се появи, когато бях 13-годишна и тогава дойдоха и първите ми лични творчески успехи. Оттогава и до ден днешен продължавам в тази насока.

Когато...

Когато кажа: „Сбогом“ – аз знам, че не искам това!
Но в мен яростта е обвила всички сетива!
Когато ти ме ядосаш или нараниш –
аз искам от теб да си тръгна, но сърцето ми държиш!

Когато сълза в очите заблести,
когато думи ранят ни душите –
аз искам да бъда сама, но не мога
просто да избягам, да обърна гръб на любовта!

Когато една мечта си отива,
когато надеждата бавно загиба – сърцето се чувства само.
Когато една любов си отива,
тя никога не пита: „Защо?“.

Прогоних

Прогоних с ръка светлината
и мрака повиках с очи.
В стаята ме чака Тъмнината,
като неканен гост да ме приюти.

И цветовете преливам със поглед,
а лъчите се гонят с мъгли.
Всяка минута със спомен преплитам,
всяка мечта като птичка лети.

А времето дори не ме попита,
а бяга, бяга от мен.
Откривам през утрото тихо,
че любов извира от днешния ден.

Зората на самотата

Изгря зората на самотата
и залезът на любовта гойде.
Знам, че имам среща със Тъгата,
за да ме презърне с двете си ръце.

Но устните още шепнат, че обичам,
а сякаш нямам право на това.
Дори детето в мене, малкото момиче,
вярваше във нежността.

Но всичко свършва рано или късно.
Макар да знам, че от това боли.
Аз няма да захвърля на боклука
детското във мен и моите мечти.

Оставете ме сама

Оставете ме сама! Днес да плача, да чупя!
Не питайте какво ми е!
Оставете ме сама! Днес ще вия от болка,
че не издържа повече това сърце!

Не задавайте въпроси –
както ми е, само аз си знам!
Оставете ме сама с тази моя болка,
ако имам сили, с усмивка ще я заглуша!

Липсата

Липсата, която чувствам, ме убива!
И във нощите без тебе не заспивам!
А мълчанието ме целува в мрака!
Тебе чакам...

За отминалото време аз тъгувам!
С любовта за кой ли път ще се сбогувам?
А душата ми загива бавно с мрака...
Защо те чакам?

Просто отмини

Ако ме видиш да плача, – не ме поглеждай!
Подмини ме, не искам да ме виждаш слаба!
Ако плача, то е от обич за нещо, с което
може би следва раздяла...

Не ме презръщай – чувствам се жалка!
Обичаш ли ме?! Просто отмини!
Аз ще си поплача, пък ще ми олекне!
Поне за днес! Ще продължи да ме боли!

Не искай от мен

Не искай от мен да умирам,
ранена съм и ме боли,
но не ме довършвай –
ще се намери кой да ме спаси!

Да ме топли в нощите безсънни
и „Обичам те“ да ми шепти.
И дори когато съмне, той тихичко
до мене ще заспи!

Но защо ли си мечтая,
с друг не мога да те заменя!
Болката душата ще оглозга!
Ясно е, и накрая ще остана
в стаята сама.

И там, притихнала, ще си поплача
за отминалите дни и нощи,
и за разпилените мечти.
Тихичко ще продължа да шепна:
„Не си отивай, мили, остани!“.

Мойта пъстроцветна дъга

Студът скова земята.
Лютият вятър отново завя.
Стоя отново в стаята позната
и с мечти рисувам си дъга.

Мечтая как из росните ливади тичам
и докосва ме буйната зелена ръж.
Тичам из нея като малко момиче,
а над мен вали тихо пролетният гъжд.

И слънцето лъчезарно се усмихна.
И капките гъждовни в златисто оцвети.
И ето, че мойта дъга нарисува
и отрази в косите ми своите лъчи.

В очите ми четеше се радост –
на устните усмивка блести!
Да, това бе моята младост –
цветна дъга и много мечти.

И пак стоя в познатата стая.
И с мисли рисувам света.
И никой, никога не ще ми отнеме
мойта пъстроцветна, малка дъга.

Борбата спечели

Животът е странен, животът те мачка.
Животът те взема за своя играчка.
И води те пътят към някоя яма,
освен да го следваш, друг избор няма!

А може би всичко идва от теб.
И ти правиш грешки, и ти си човек.
И виждаш, как всичко неволно изчезва.
Живееш сякаш си в някоя бездна.

Съдбата е твоят спътник в живота.
Почукай, дано ти отвори вратата.
И граби от живота с отворени длани,
той на смелите дава награди!

И някой ден, щом отвориш очи,
с усмивка ще те гледа слънцето,
ще те стопли със своите лъчи!
Но дотогава, приятелю, ти помни –
бори се с живота и борбата спечели!

ИВАН ДОБРОМИРОВ

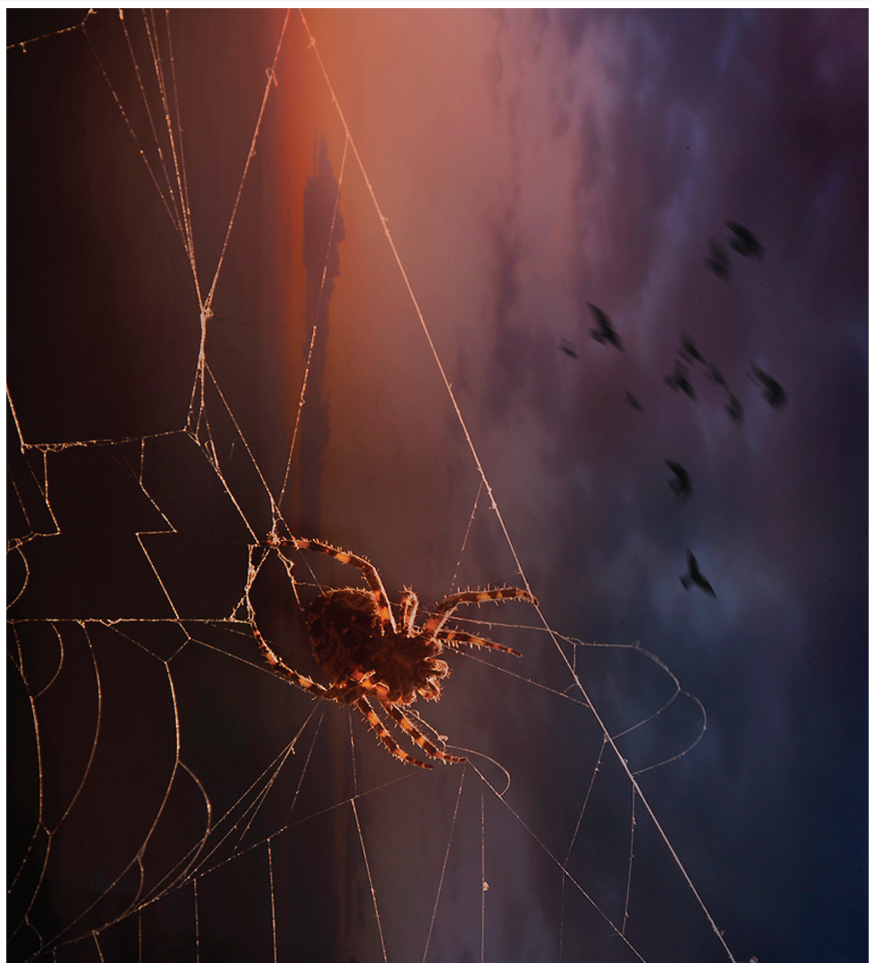
Роген съм на 5 септември 1953 г. в София. Завърших техникума по фотография и полиграфия „Юлиус Фучик“ в София. Удостоен съм със званието „Фотограф художник“ през 1979 г. Имам авторски изложби и участия в национални и международни изложби. Работил съм в Националната фотографска агенция и в периодичния печат – в списанията „Отечество“, „Сигнал“, „Български воин“ и във

вестниците „Свободен народ“ и „Континент“. В Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ постъпих през 2005 г. – в направление „Дигитална библиотека“.

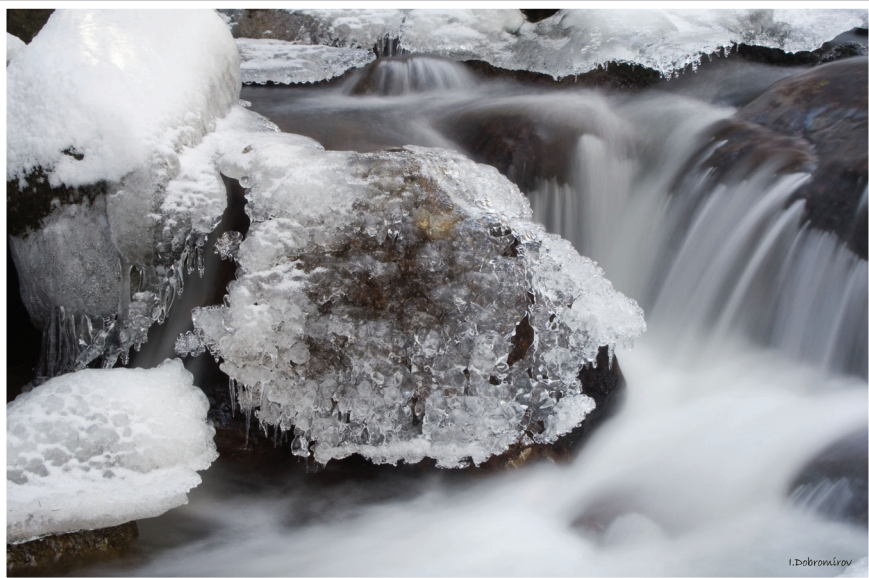

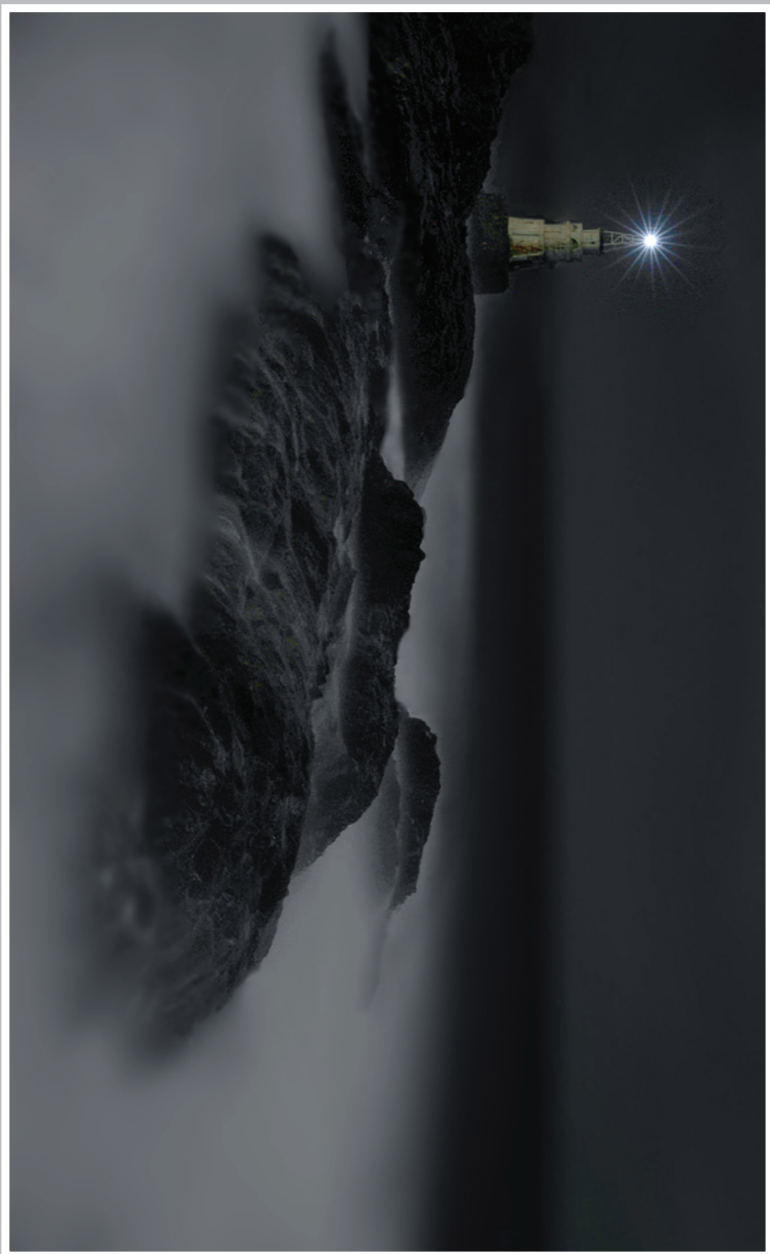

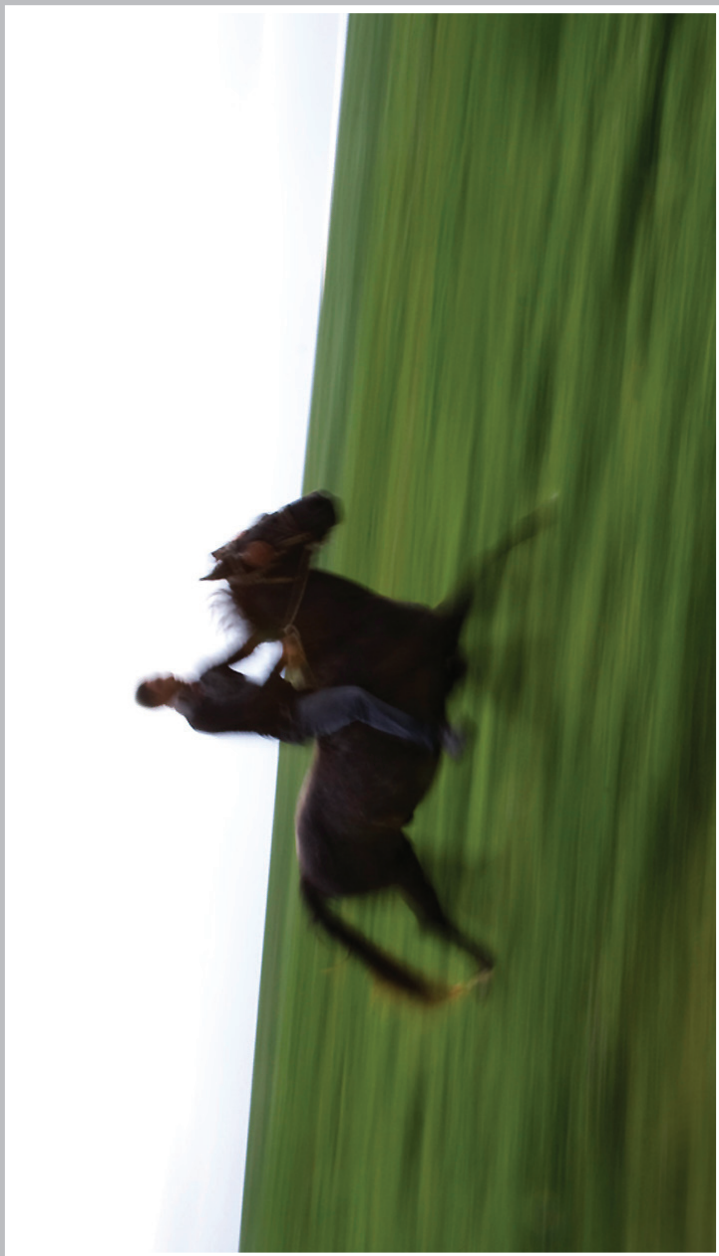

НЕПРЕДИЗВИКАНО

Антология библиотечно творчество

Българска, първо издание

Редактор Петър Величков

Коректор Надя Калъчева

Предпечат и корица Георги Иванов

ISBN 978-954-523-153-7

Формат 60/84/16. Печ. коли 13

Печатница на Националната библиотека
„Св. св. Кирил и Методий“